De la graderia al conte i del partit al poema

futbol i literatura

Anna Fonalleras Font

Dirigit per Lluís Anglada i Cotcho

2n de Batxillerat

IES Tossa

Tossa de Mar, 29 d'octubre de 2010

AGRAÏMENTS

A Lluís Anglada Cotcho per l'orientació i seguiment del treball.

A Josep M. Fonalleras Codony per l'entrevista.

A Joan Comalat Cañet per la col·laboració en la portada.

A Maria Pia Lo Vullo Casellas per les traduccions dels textos escrits en italià.

ÍNDEX

Agraïments

Introducció 1

Punts de vista de diversos autors 4

L'entrevista..... 18

Literatura Catalana 28

· Comentari del llibre "Tenim un nom" 38

Literatura Castellana 46

Literatura Italiana..... 63

Literatura Francesa 71

Conclusions 74

Annexes..... 76

Bibliografia 92

INTRODUCCIÓ

Al llarg del segle XX, una legió de periodistes i escriptors han posat la seva millor prosa al servei de l'esport rei, però primer es van haver de superar els recels que despertava entre els intel·lectuals i els escriptors un esport de masses com el futbol. Aquest podria ser el resum del treball que presentaré a continuació, escrit per una noia a qui li agrada el futbol tant com la literatura, o la literatura tant com el futbol.

El futbol "és un sistema de signes, és a dir, un llenguatge amb els seus prosistes i els seus poetes".[1] Aquesta és la definició referent al futbol de Pier Paolo Pasolini, un dels grans escriptors italians del segle XX. Alberti, Comadira, Camus, Neruda, García Márquez, Grass, Mahfouz, Vargas Llosa, Nabokov i Eco; tots escriptors de prestigi d'arreu del món, donarien la raó a Pasolini.

Tal com podem veure, en el terreny intel·lectual, el reconeixement del futbol és bo i, a més, és un tema d'alt nivell literari, sobretot, a partir de la segona meitat del segle XX. A la primera meitat del segle XX, el futbol, però, no gaudia de tant prestigi. Ho podem veure a partir de les declaracions de Jorge Luis Borges: "Un deporte estéticamente feo: once jugadores contra once corriendo detrás de una pelota no son especialmente hermosos".[2] En canvi, un altre escriptor argentí d'una generació posterior, Alejandro Dolina, donava resposta a Borges : "¿Así que el *Quijote* no es otra cosa que un conjunto de letras negras sobre un papel blanco?".[3]

Aquestes dues frases són un exemple del debat que hi ha sobre aquest tema: el futbol i literatura. Tot i la resposta d'Alejandro Dolina, en general la principal idea sobre el futbol en relació a la literatura no és gaire ben acceptada ni reconeguda; segurament és perquè no es coneix o simplement no es vol entendre.

[1] Citat per Daniel Vázquez Sallés, "Gols literaris", *Dominical* 403 (06/06/2010), p. 46

[2] Citat per Hernana Brienza, "Romance intelectual con la pelota", *Revista Ñ* (27/05/2006) p. 1/5 (www.clarín.com)

[3] Ibidem 2

“Què hi té a veure el futbol amb la literatura?”, “Són dues coses molt diferents!”, “El futbol i la literatura no són compatibles, no tenen res a veure!”. Hi ha moltes persones que es fan aquest tipus de preguntes o fins i tot d’afirmacions quan els parles d’aquest tema.

Durant un temps, es pot dir que els escriptors tractaven amb indiferència i menyspreu el futbol, i els futbolistes fugien de la literatura. Però a la segona meitat del segle XX, els escriptors es van implicar en una producció mestissa, és a dir, en un encreuament o barreja d’aquests dos grans temes independents; i van fer-li un lloc al futbol reconeixent-lo dins l’àmbit literari. Tot això, va ser gràcies al periodisme. A partir d’aquí, alguns dels escriptors com Osvaldo Soriano, Roberto Fontanarrosa i Juan Sasturain van començar a escriure cròniques, premsa i humor de caire futbolístic des d’ un punt de vista literari, sense manies ni complexos.

Per a la literatura, el futbol és un camp interminable i molt ampli, ja que l’esport posa en joc conflictes molt interessants: històries, sentiments o situacions que indirectament o directament són presents en la nostra vida.

El futbol és un fet interessant, cultural i antropològic; és a dir, té aspectes reals i també socials.

En èpoques de Mundial tot està impregnat de futbol: la televisió, les publicitats i les xerrades de bar giren entorn a aquest esport. La literatura, que moltes vegades no es lliga amb el futbol, no queda exclosa sinó tot al contrari, els diaris publiquen contínuament articles sobre futbol. També es publiquen molts llibres i diversos escrits.

En els últims anys s’ha produït el que podríem anomenar un procés de globalització del negoci del futbol. D’alguna manera, la literatura ha acompanyat aquest esdeveniment i també el mercat editorial.

Es possible que només es tracti d’una moda relativa, passatgera; però la bona literatura no depèn del tema que s’esculli sinó de la bona prosa, de la construcció de personatges i d’una trama ben feta.

Els autors llatinoamericans han fet una tasca enorme per eliminar tabús i fer callar els exquisits que giren, o que durant molt de temps han girat l’esquena, a

una passió convertida en cultura. Gràcies a la implicació d'aquests autors, s'ha pogut començar a parlar més obertament de temes lligats al futbol o utilitzar el futbol per parlar d' interessos en general i, també, d'actualitat. Fins i tot, hi ha futbolistes que han escrit molt bé sobre futbol, com ara Jorge Valdano, o futbolistes que són grans lectors, com ara Josep Guardiola.

Entre el futbol i la literatura existeix la mateixa relació que entre la cuina i la poesia, o entre la filosofia i la novel·la. No hi ha res esquemàtic, simplement que la literatura és, d'alguna manera, la vida per escrit; per tant, es pot escriure sobre qualsevol tema. Per tant, els dos temes dels que hem parlat queden amalgamats.

FUTBOL I LITERATURA: PUNTS DE VISTA DE DIVERSOS AUTORS

ARGUMENTS A FAVOR :

· **Albert Camus (1913 – 1960)**

"La pilota mai ve cap a un, per on un s'espera que vingui. Tot el que sé de la moral i de les obligacions dels homes, ho dec al futbol".

Tal com va afirmar l'escriptor i filòsof francès Albert Camus, el futbol, a més de ser una de les passions de la seva vida, és el que li va permetre saber amb més certesa sobre la moral i el comportament dels homes.

Fent referència a la primera part de la frase pronunciada per Camus, l'escriptor deia que això l'havia ajudat molt a la vida; sobretot a les grans ciutats, on la gent no va sempre de cares.

El mateix any que va rebre el Premi Nobel de Literatura, va escriure un famós article a la revista "France football", on reconeixia al futbol la vivència d'intenses emocions i donava a l'escrit un toc d'humor; que juntament amb una mica de filosofia inclosa, feien d'aquest article un article de qualitat. Dins el text, també s'hi podia distingir l'estimació cap al futbol, ja que a Albert Camus li agradava molt aquest esport i el practicava fent de porter a Algèria, on va néixer. Una anècdota explica que al principi jugava de davanter però la seva padrina, que era qui es feia càrrec del jove Albert, li ho va prohibir perquè gastava massa les sabates jugant en aquesta posició; per això va acabar jugant de porter, que li permetia conservar en més bon estat les espardenyes.

- **Pier Paolo Pasolini (1922 – 1975)**

"El golejador és sempre el millor poeta de l'any".

Aquest escriptor i conegut director de cinema italià, feia una comparació molt curiosa. Deia que el futbol és un sistema de signes, és a dir, un llenguatge, i que té totes les característiques fonamentals d'aquest llenguatge per excel·lència. Per a ell, les "paraules" del llenguatge del futbol es formen exactament igual que les paraules del llenguatge escrit i parlat.

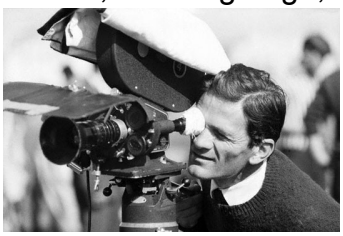

Començava dient que "l'home que fa servir els peus per tocar la pilota" és la unitat mínima de la llengua; a partir d'aquí trobava infinites possibilitats de combinació amb aquesta unitat mínima (en la pràctica, les passades de pilota entre jugador i jugador), formant així "paraules futbolístiques". Finalment, sorgia el "partit"; segons ell, un autèntic discurs dramàtic.

Per Pasolini, hi ha moments al futbol que són purament poètics: es tracta dels moments del gol; d'aquí la frase que hem vist anteriorment "El golejador és sempre el millor poeta de l'any".

- **Manuel Vázquez Montalbán (1939 – 2003)**

" El futbol m'interessa perquè és una religió benèvola que ha fet molt poc mal".

Vázquez Montalbán va ser un dels primers intel·lectuals en demostrar que es podia escriure sobre futbol amb intel·ligència i sense que això suposes un desfavor per al prestigi del autor. Els seus primers articles van marcar la pauta a l'hora de comentar una trobada concreta o situacions generals.

L'escriptor català explica que el futbol és la religió dissenyada en el segle XX més estesa del planeta.

El seu fill, Vázquez Sallés, resumeix l'estil del seu pare com a intel·ligent i crític apassionat.

La seva posició és clara; va a favor.

· Eduardo Galeano (1940)

"Abunden els intel·lectuals que estimen la humanitat però menyspreen a la gent. I no té importància si són, o diuen que són, d'esquerres o de dretes: si són d'esquerres creuen que el futbol té la culpa que la gent no pensa, i si són de dretes, creuen que el futbol és la prova de que la gent pensa amb els peus".

L'uruguaià Eudardo Galeano és un dels autors que ha reflexionat més sobre les lletres i la teoria de la pilota, i ha teoritzat sobre el futbol. És també un gran admirador d'aquest esport. "Una dansa amb pilota", així és com defineix el terme futbol Eduardo Galeano.

L'escriptor afegeix que, diguin el que diguin, el futbol ben jugat és una mena de dansa amb pilota, una festa de les cames que hi juguen i els ulls que ho miren; i aquesta és l'explicació que està a la vista, que els mundials siguin de veritat mundials.

El fútbol a sol y sombra és un dels clàssics dedicats al futbol, on Galeano intenta englobar tot l'univers del joc mostrant, de forma personal, la vivència de cada aficionat.

"La intenció principal d'escriure *El futbol a sol y sombra* – aclareix Eduardo Galeano – és ajudar a la conversió dels pagans, als que menyspreen la pilota i

als que desconfien dels llibres. Afortunadament, des de ja fa un temps som uns quants els que hi estem posats. A la llarga, esperem, els intel·lectuals i els aficionats acabaran per acceptar que el futbol és una expressió de la identitat cultural en quasi tot el món, on el futbol és la única religió que no té ateus. Diga'm com jugues i et diré qui ets."

Galeano demostra amb arguments prou sòlids que pot haver-hi literatura del futbol i ho fa gràcies al seu gran talent, tant escrivint com parlant.

- **Liliana Heker (1943)**

"No hi ha un menyspreu de la literatura cap al futbol, no es pot generalitzar; però molts escriptors són seguidors apassionats, no hi ha un rebuig particular en el gremi. Per a la literatura, el futbol és un camp interminable ja que l'esport posa en joc conflictes molt interessants".

Si ens fixem en la frase, podem veure que l'escriptora argentina Liliana Heker opina que el futbol serveix com a tema literari; i a més, també diu que és un tema interessant per escriure-hi. Liliana reconeix que té una relació apassionada pel futbol des de molt petita.

Arran del que diu aquesta escriptora "No hay un desdén de la literatura hacia el

fútbol, no se puede generalizar", ella mateixa n'ha posat un exemple; Borges no deixa de ser Borges fins i tot quan menysprea el futbol.

Heker també ens mostra una altra manera de veure el futbol, dient que se'n poden extreure altres coneixements que no siguin particulars del joc; coneixements que no siguin tan sols regles esportives.

L'escriptora assegura que aquest esport és per a la literatura un camp interminable, és a dir, que hi ha molta matèria per parlar i escriure sobre aquest assumpte.

- **Osvaldo Soriano (1943 – 1997)**

"Els intel·lectuals detesten el futbol".

Escriptor i periodista argentí, autor de tants relats sobre partits surrealistes i gols impossibles com *El penal más largo del mundo*; aquest és Osvaldo Soriano.

"Sembla que el que pensa està barallat amb el cos, així com el que utilitza el cos menysprea el pensament. Ningú va a trobar un intel·lectual en un ball, per exemple. La cosa es complica per a un intel·lectual en qualsevol lloc on s'ajuntin més de cinc persones". Això és el que va dir Soriano en tot moment, donant importància

d'aquesta manera la frase principal, la que diu que els intel·lectuals detesten el futbol.

El Gordo Soriano (sobrenom que tenia l'escriptor) és segurament, juntament amb Roberto Fontanarrosa, un dels escriptors argentins que més s'ha implicat al futbol com a element d'inspiració en les seves peces narratives. Molts dels seus contes tenen a veure amb el rodar d'una pilota, amb historia de davanters i directors tècnics delirants. Alguns dels seus contes combinen la ficció amb experiències personals.

Des dels seus inicis com a escriptor, Soriano va destacar la seva relació amb el futbol i va admetre haver jugat en equips de la zona.

Soriano és un gran escriptor, sensible i intel·ligent. Ens parla sobre coses que estan lluny però les sentim a prop, sobre el misteri de la vida i el pas del temps, sobre pilotes i bestieses, i sobre que poc que sabem de tot.

- **Roberto Fontanarrosa (1944 – 2007)**

"Crec que si no s'entén que això és una passió, i les passions són bastant inexplicables, no s'entén res del que passa en el futbol".

Va començar com a dibuixant humorístic a partir de la seva qualitat i rapidesa a l'hora de dibuixar; més tard es va afegir a l'escriptura i va acabar destacant com a dibuixant humorístic i escriptor alhora.

Si observem les paraules anteriors de Roberto Fontanarrosa, podem veure que l'argentí apunta cap a la passió que desperta la pilota, i fins i tot es nota una mica que ell se'n sent part i s'identifica amb aquesta passió. Encara que el futbol el torni boig, ell mateix va reconèixer la seva poca habilitat amb la pilota als peus: "Tinc dos problemes per jugar a futbol. Un és la cama esquerra. L'altre és la dreta."; tot el contrari de quan agafava la ploma per escriure o dibuixar.

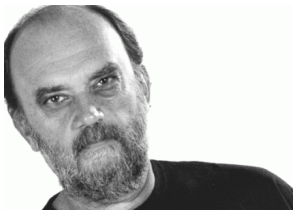

Segurament, Fontanarrosa és una de les poques persones que ha sabut conciliar l'esport i la literatura de manera magistral a partir de la seva obra com a escriptor i humorista gràfic que conté diversos títols dedicats a l'esport. La seva obra gràfica també està plena de referències al futbol.

Fontanarrosa diu que el futbol és un àmbit on se sent segur, si no es que parla d'una faceta molt professional del futbol, que molt poques vegades ho fa. Quasi tots els seus relats són del futbol *amateur*. Indubtablement és un tema que li agrada i s'hi sent còmode.

- **Alejandro Dolina (1945)**

"¿Així que el Quixot no és res més que un conjunt de lletres negres sobre paper blanc?" (responent a la frase de Jorge Luis Borges).

Alejandro Dolina no estava d'acord amb Borges, ja que aquest últim parlava contra la relació entre els que practiquen l'esport de la literatura i els hàbils en l'art del futbol, utilitzant una frase pròpia d'ell que veurem més tard.

Aquest escriptor sempre ha dit que el futbol i la literatura tenen una relació de maridatge, i que en aquesta relació sempre hi perd la literatura. També deia que en els últims anys s'ha produït una "futbolització" de l'univers, una invasió de l'àrea del pensament en la que s'utilitzen moltes metàfores banals agafades

i tretes del joc, en el periodisme i en la literatura. Que existeix certa demagògia en la literatura que exalta la passió esportiva, una necessitat de contacte popular; aquesta demagògia consisteix en el fet que en aquesta trobada entre el gran art i tot allò que és popular no ascendeix tot allò que és popular sinó que descendeix el gran art.

El futbol és un fet interessant, cultural i antropològic però no és el gran art; és un tema que no es pot convertir en una superstició, perquè es transforma en una patologia literària. Així, va ser com Dolina va donar resposta a Borges, argumentant d'aquesta manera la seva postura a favor del futbol com a tema literari.

- **Daniel Samper Pizano (1945)**

"El futbol, en realitat, és molt més que vint-i-dos homes i una pilota de cuir. Hi ha alguna cosa més que una simple alegria de protagonistes i espectadors quan es produeix una bona jugada, però també hi ha molt més que la felicitat passatgera dels punts guanyats quan arriba el gol de la victòria. El futbol en realitat és una força que brota des de molt endins, des del fons de l'existència, o des de les aigües fosques del conflicte humà".

Escriptor colombià; ha participat en diversos mitjans de comunicació i també ha escrit diverses novel·les.

Segons el punt de vista de Daniel Samper, el futbol és un sentiment que es

desborda des de la subjectivitat de l'home, és la felicitat del fanàtic reduïda a cada cap de setmana de l'any. També diu que es relaciona amb una àmplia manifestació literària.

Samper assegura que hi ha un fort sentiment més enllà del joc en sí.

- **Juan Sasturain (1945)**

"Tant el maneig de la pilota com el del llenguatge -posats en bons peus i mans- són un desafiament de la creativitat".

Li agrada el futbol i escriu regularment sobre el tema mitjançant la premsa o publicant alguns llibres referents a aquest esport. L'escriptor i

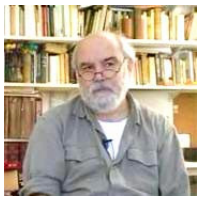

periodista argentí Juan Sasturain, afirma que tant el maneig la literatura com el del futbol són un desafiament de la creativitat; i que d'aquesta tensió per trobar una forma original, cada vegada única per resoldre dificultats expressives, pot sorgir la bellesa. Insisteix en què totes dues activitats tenen en comú la seva condició de joc referent al desafiament, on hi ha un cert risc juntament amb l'entrega personal. Les habilitats que requereix el futbol no serveixen absolutament per a res, per a res més que no sigui el mateix futbol; d'aquí la seva dubtosa grandesa.

Sasturain, assegura que a la literatura futbolística, el lector demana emoció i sentiment, una cosa que substitueixi la presència en viu d'aquest esport.

- **Juan José Panno (1949)**

"El futbol és una branca de l'art, la literatura n'és una altra. Entre les moltes coses que pot ser el futbol, pot ser una font d'inspiració per a la bona literatura".

L'escriptor i periodista de nacionalitat argentina, la més comuna entre els escriptors que toquen el tema del futbol, ha intervingut diverses vegades amb escrits sobre l'esport rei.
Ha tret la conclusió que tant el futbol com la literatura, són un branca de l'art, i aposta per una bona literatura quan el tema principal és futbolístic. Li agrada el futbol, i això se li nota en expressar-se. A part, té les idees molt clares.

- **Javier Marías (1951)**

"El futbol per a mi és la recuperació setmanal de la infància".

El pensament que té Javier Marías sobre el futbol està estretament relacionat amb els seus sentiments i les seves vivències; de petit havia jugat a futbol. A part de la recuperació setmanal de la infància, a més, l'autor inclou que el futbol és una barreja d'escola de comportament i de nostàlgia; l'escenificació de l'èpica a l'abast de tot el món.
El novel·lista té una col·lecció de peces futbolístiques en les quals hi destaca la

moral, tal com havia fet anteriorment Albert Camus. Un dels seus llibres més coneguts és *Salvajes y sentimentales*, que incorpora trenta nous textos on es parla, entre d'altres coses, de jugadors i d'aficionats, d'entrenadors i presidents, de derrotes i victòries, d'emoció i de vergonya, també del caràcter casi cinematogràfic d'aquest esport, de la celebració dels gols, dels himnes i dels gestos plens de significat.
Tal com diu Marías, escriure sobre aquest esport és per a ell "un descans"; això s'entén com una oportunitat d'abandonar les màscares de la ficció i instal·lar-se en un territori en el que les coses estan clares i l'autor se sent

segur de les seves passions i dels seus records.

És escriptor, traductor i editor espanyol; també és membre de la Real Acadèmia Espanyola de la llengua.

Javier Marías proclama que li agrada escriure sobre futbol i es sent còmode dins aquest tema literari.

- **Juan Villoro (1956)**

"En perpetu estat d'infància, l'aficionat al futbol busca la capacitat per a la màgia. Encara que contempli un enfrontament carregat pel dopatge, el mercat i les impresentables baixeses dels extremistes, allà hi pot trobar la platja desconeguda on algú domina una pilota pel sol gust de fer-ho".

En aquestes darreres paraules l'escriptor mexicà Juan Villoro escriu sobre el plaer pel futbol, superant qualsevol defecte extern.

El mexicà ha exposat en la recopilació de cròniques *Dios es redondo* la passió que rodeja al món del futbol i que el converteix en "un mirall augmentat" del que viu la societat.

Ha fet diversos escrits sobre futbol i defensa aquest camp dins la literatura. També s'ha de dir que és un gran aficionat a aquest esport.

"El futbol és un gran tema literari a mesura que involucra la passió. És la forma millor repartida i millor organitzada de la passió. La FIFA té més afiliats en el planeta Terra que la ONU", afirma amb tota certesa Villoro.

- **Nick Hornby (1957)**

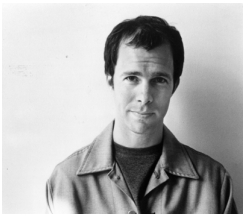

"He après unes quantes coses gràcies al futbol. El fet que coneixi bona part de la geografia d'Anglaterra i Europa no és degut a l'escola, sinó als partits fora de casa i a les pàgines esportives dels diaris. El fenomen dels hooligans m'ha aportat cert gust per la sociologia i un grau respectuós de treballs de camp. He après el valor que té pertànyer a una comunitat de la qual comparteixo les aspiracions per complet".

Aquesta és una entre les moltes frases que ha declarat en públic Nick Hornby, mostrant així la seva forta passió pel futbol i recolzant d'alguna manera a Albert Camus en la hipòtesi que el futbol pot ensenyar-te moltes coses que et seran útils a la vida.

A partir d'aquí, l'escriptor britànic ha intentat transmetre als lectors el que ell sent per aquest esport i tot el que li ha aportat a la vida, i ho ha fet a partir de les seves grans cròniques i obres relatives al futbol.

- **Eric Cantona (1966)**

" No existeixen diferències entre una jugada de Pelé i un poema de Rimbaud; són dos manifestacions de l'home capaces d'eternitzar un mateix sentiment".

Ex-futbolista francès, nascut a Marsella, recordat per la seva etapa com a jugador del Manchester United, més tard va ser entrenador de futbol. Ha fet d'actor i mostra la seva imatge en anuncis publicitaris de la marca *Nike*.

Tot i no ser un escriptor, Cantona té aquesta frase on dóna importància i èmfasi a tots dos termes per igual i els anomena camins que condueixen cap a un mateix sentiment. No parla de la utilització del futbol a la literatura, però situa tant el futbol com la literatura en el mateix nivell categòric.

- **Christian Vera Ossina (1976)**

"Crec que el fil evident que uneix la literatura i futbol és la dinàmica del joc. M'entusiasma la idea que l'objecte amb el que treballa un futbolista i un escriptor és summament indòcil, difícil de controlar: la pilota, per part del futbolista; i la paraula, en el cas d'un poeta".

Nascut a La Paz (Bolívia) és reconegut, sobretot, com a literat especialitzat en futbol. Es dedica a l'estudi de la literatura, concretament dins el camp que engloba tot el tema del futbol encara que també es dedica una mica a la producció literària.

Vera assegura que qualsevol persona podria agafar una pilota i jugar amb aquesta, que qualsevol podria explicar una història; però que només Maradona té aquest peu esquerre que en els seus poètics tocs ha transformat la pilota en un objecte dòcil, que es pot manipular. Igual que diversos poetes. "Espero no ser tant abstracte – diu Vera – però en aquesta analogia l'esquerra de Maradona és tant poètica com un vers de Watanabe".

ARGUMENTS EN CONTRA :

- **Rudyard Kipling (1865 – 1936)**

"Ànimes petites que poden ser satisfetes pels idiotes enfangats que hi juguen".

Aquesta frase de l'escriptor britànic va ser pràcticament la que va iniciar la mala relació entre el futbol i la literatura a l'any 1880. Kipling va menysprear aquest esport i als seus jugadors.
El famós autor del *Llibre de la Selva* parlava dels futbolistes amb odi, i sens dubte, ho podem veure en la frase anterior que el caracteritza.

- **Jorge Luis Borges (1899 – 1986)**

"Una cosa estúpida d'anglesos... Un esport estèticament lleig: onze jugadors contra onze corrent darrera d'una pilota no són especialment bonics".

Borges va sentenciar en més d'una entrevista periodística la seva pròpia definició del futbol, tocant així el punt feble de la pàtria d'aquest i provocant un escàndol. Segons ell, el futbol és popular perquè és una estupidesa.
Tot i ser d'Argentina, un dels països on aquest esport és més apreciat, Jorge Luis Borges odiava el futbol; la idea que hi hagi un equip que guanyi i l'altre que perdi li semblava essencialment desagradable. Segons l'argentí, hi havia una idea de superioritat, de poder; que trobava horrible.
Una de les altres coses que afirmava Borges era que el futbol en sí no interessa a ningú, que l'únic que interessa a la gent és el resultat final; que no gaudeixen del joc. A més de menysprear i rebutjar el futbol d'aquesta manera,

també hi va afegir pel mig a Anglaterra, culpant a aquest país d'haver omplert el món de jocs estúpids, purament físics com el futbol; dient així que el futbol és un dels crims més grans que ha comès Anglaterra.

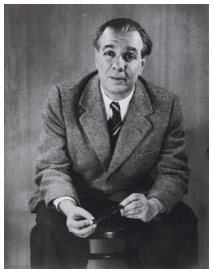

Malgrat ser un poeta d'una innegable capacitat, que va deixar un gran llegat a la humanitat; cada vegada que sentia el tema del futbol treia tota la seva artilleria pesada i demostrava ser l'enemic número u de l'esport rei.

L'autor de "Boquita", Martín Caparrós, va explicar a Ñ que la reprovació de Borges està relacionada amb aquesta idea dels anys setanta que el futbol és la "droga" dels pobles, que enganya a milions d'estúpids als quals se'ls posa, per davant de la lluita de classes, la lluita de bàndols.

Borges tenia una aversió cap al futbol, un rebuig violent.

ARGUMENTS NI A FAVOR NI EN CONTRA :

- **Jean-Paul Sartre (1905 – 1980)**

"El futbol és una metàfora de la vida".

Filòsof, dramaturg, periodista polític i novel·lista francès.
És un dels principals representants de l'existencialisme.
Era un apassionat del futbol; fins i tot va utilitzar com a exemple l'equip de futbol per il·lustrar la seva teoria sobre els grups en "Crítica de la Raó Dialèctica".
"L'home està condemnat a ser lliure", és una de les frases més conegudes de Sartre referents a la filosofia.

- **Sergio Givone (1944)**

"La vida és una metàfora del futbol".

Filòsof italià que més tard va corregir al seu company Jean-Paul Sartre invertint els termes de la frase que havia dit Sartre per tal alterar el resultat.

- **Roberto Bolaño (1953)**

"A mi sempre m'ha semblat més interessant marcar un autogol que un gol. Un gol, menys si et dius Pelé, és quelcom eminentment vulgar i molt descortès amb el contrincant, a qui no coneixes i que no t'ha fet res, mentre que un autogol és un gest d'independència".

L'escriptor de nacionalitat xilena compara en aquesta darrera frase el gol amb l'autogol, deixant en evidència el gol i donant preferència a l'autogol ja que aquest conté, segons ell, un gest d'independència. No trobem més comentari seus en relació al tema, però igualment a partir aquesta frase no sembla situar-se ni a favor ni en contra, tan sols fa un comentari propi, del que pensa, i que no entra en cap territori personal.

- **Pablo Ramos (1966)**

"A la literatura no hi hauria d'haver res més que el que l'escriptor creu que hi hauria d'haver. La majoria dels contes sobre futbol que s'escriuen s'acosten a una variant humorística i reflecteixen una part molt romàntica de l'esport. L'altra, el negoci, la trampa, la decadència de l'esport quan es fa professional".

Nascut a Buenos Aires (Argentina), l'escriptor Pablo Ramos ens parla de les dues parts que distingeix en aquesta situació. L'autor del conte *Celeste y roja*, en el que el protagonista mor envoltat per una bandera de l'Arsenal, explica que el futbol és molt bonic quan es veuen bons jugadors controlant la pilota dins el camp, escapolint-se enmig dels defenses o marcant un gol; no obstant això, per altra banda és horrible quan ve un Mundial i tothom se'n descuida de l'atur, de la contaminació, etc. Quan el futbol és oblit, és verí; i es converteix en "droga" per la població.

Tal i com va dir Ramos; la literatura ho ha d'incloure tot, perquè cada cosa conté la seva pròpia literatura.

- **Sergio Olguín (1967)**

"És possible que es tracti d'una moda relativa, però la bona literatura no depèn del tema que un esculli sinó de la bona prosa, la construcció de personatges i una trama. La literatura futbolística és un gran negoci i alimenta al mercat però segurament passarà de moda".

Com hem pogut veure anteriorment, la majoria dels escriptors que escriuen sobre futbol, o almenys en parlen, són argentins, igual que Sergio Olguín; però aquest manifesta una opinió bastant neutra. L'escriptor es basa en aquesta teoria veient la operació de mercat que ha creat la literatura al llarg dels anys.

El 2004 va escriure la seva primera novel·la infantil anomenada *El equipo de los sueños*, on es barregen històries

de barri, joves, violència i el "mite Maradona". Aquesta narració va ser analitzada pel gran crític alemany Süddeutsche Zeitung que la va jutjar escrivint la frase següent: "La novel·la d'Olguín està tan ben narrada com jugava Maradona"; atribuint-li així un mèrit a Olguín, el qual es va sorprendre gratament al llegir aquest elogi.

Atenent a l'escriptor argentí Sergio Olguín, s'ha vist que tot i no decantar-se en contra ni a favor del futbol com a tema literari; li agrada molt aquest l'esport i hi escriu perquè tal com fa saber ell, "si pateix tant amb el futbol per què no ha d'escriure sobre un tema que l'apassiona?".

L'ENTREVISTA a Josep Maria Fonalleras

Josep M. Fonalleras (1959) és un escriptor que ha publicat nombrosos llibres i en especial, relats per a nens relacionats amb el futbol. També és periodista i escriu al *Periódico*, al *Punt* i a l'*Sport*.

- **Quina relació hi veus entre el futbol i la literatura?**

Hi ha molta gent que quan sent a parlar de futbol només pensa en idees com: esport mediàtic, espectacle, diners de traspassos, molta gent pendent, molta ressonància, els mitjans de comunicació... . La gent ho veu tot una mica frívol en el sentit que el futbol no té més conseqüències que veure "onze jugadors contra onze darrera una pilota".
Hi ha una cita important en relació a aquesta qüestió, demostrant que hi ha moltes més coses darrere el futbol, feta per un dramaturg anglès anomenat J.B. Priestley, que deia: " Això de comparar onze jugadors contra onze en calça curta per definir el futbol, és com dir que *Hamlet* està fet de paper i de tinta".

Al llarg de la història, sobretot a finals del segle XIX i durant el segle XX, s'han pogut trobar aportacions molt interessants i importants que havien fet escriptors que s'han acostat al futbol a partir d'aspectes diferents. Alguns l'han analitzat, d'altres n'han parlat perquè havien estat jugadors, uns altres l'han fet servir com a base de les seves històries... . D'aquests, els que han entès que el futbol és més que uns personatges corrent rere una pilota en un camp, han pogut comprovar que el futbol transmetia una cosa similar a moltes de les aventures, històries clàssiques (heroïcitat, èpica...) i tota una sèrie de fonaments que fan que el futbol tingui aquesta transcendència que ha estat vista i observada per la literatura.

Gràcies a les aportacions de diversos escriptors tenim molts d'exemples que el futbol és un pretext, una possibilitat per parlar de la vida de les persones i de les coses que passen en la vida d'aquestes persones.

- **Per què vas decidir escriure sobre el Barça?**

La primera vegada que escric sobre el Barça és per un encàrrec que em fa una editorial de Barcelona, que és diu *Cruïlla*, dient-me que volen crear dues col·leccions de llibres: una per nens més petits fins a 10-12 anys (una col·lecció infantil) i l'altre per nois i noies més joves (una col·lecció més juvenil). A mi em van encarregar fer la col·lecció per a nens més petits; amb l'objectiu

d'aconseguir que s'apuntin a llegir i en certa manera els estiris per la lectura. És una col·lecció de sis contes anomenada *Contes Blaugrana.* Aquests contes estan fets de manera que tota la història del Barça es pugui considerar com una mena d'escenari, com un teló de fons; les històries sempre tracten de nens petits, nens o nenes, amb coses que els passen a la vida i que sempre hi ha el rerefons del Barça. Totes són històries que d'una manera o altre van lligades amb el Barça, i que neixen d'aquest encàrrec de l'editorial *Cruïlla* que em proposa fer aquests contes.

Més tard he anat escrivint sobre el Barça en altres mitjans, però no d'una manera tan narrativa com aquesta; sinó que ho he fet en diaris, en revistes o amb diferents aportacions que he anat fent; les més continuades, les de premsa ja que tinc una columna al diari *Sport* i aquesta columna em permet analitzar, parlar o proposar coses sobre el Barça i la seva trajectòria.
Abans de fer els *Contes Blaugrana* vaig escriure un llibre d'una col·lecció molt llarga que es va fer pel el centenari del Barça, i jo vaig fer un capítol d'aquest llibre, que és deia *El Barça i el futbol català*, on explicava la història del Barça en relació a altres equips de Catalunya.

L'última aportació, que he fet, ha estat un llibre que també m'han encarregat sobre la infantesa i la joventut d'en Pep Guardiola, que, a partir de les dades concretes que em proporcionaven, vaig poder fer una mena d'història de ficció sobre el que li podia haver passat quan era petit.
Després, en altres llibres d'adults també he fet algun conte relacionat amb el Barça.
D'una manera o una altra, el futbol, tant per petits com per a més grans, sempre s'ha fet servir com una excusa per parlar i per escriure històries.

- **És difícil utilitzar "el Barça" com a matèria novel·lística?**

Quan escrius sobre el Barça has d'evitar l'atenció que tu puguis tenir com a persona, o el coneixement que tinguis de coses que saps o has viscut relacionades amb el Barça, vagin per sobre del que és important en la literatura que és, en el cas de la narració, explicar històries. Has d'explicar les històries amb una llengua que sigui correcta i aconseguir que el lector entengui el que li estàs explicant: una aventura, una trama, una història que després ell assumeix com a pròpia i li ensenya una sèrie de coses, i on gaudeix llegint.

L'important és no ser un fanàtic i entendre que primer estàs fent literatura; explicant una història amb paraules, amb frases, amb una trama i un argument... . En aquest cas, has d'agafar el Barça com una excusa més per poder parlar de tot això.

Conèixer el Barça t'ajuda, és un material que tens molt a mà per poder explicar coses que coneixes; però l'important és contar les històries, no pensar que estàs fent una cosa molt laudatòria.
El perill és caure en una passió molt desenfrenada i escriure sense posar-hi gaire raó.

- **És un tema que atrau als lectors?**

Sí, en general jo penso que sí. Últimament han proliferat molt els llibres sobre futbol, i com que és un esport que té molta afició, molt de seguiment i que té molta repercussió mediàtica, la gent s'interessa.
El futbol, com he dit abans, és una excusa per parlar de la vida de les persones.

- **És necessari que t'agradi el futbol perquè t'agradi la literatura futbolística?**

No, això segur que no. Perquè no hi ha una literatura futbolística, hi ha una literatura bona o dolenta. De vegades el futbol és una excusa per escriure bona literatura i d'altres vegades el futbol és una excusa per escriure literatura dolenta.
S'utilitzen diferents esports com a matèria literària depenent del país en el que ens situem.
L'important és produir al lector tot allò que produeix la literatura: sensació de felicitat, de coneixement...

- **Què és per a tu el Barça?**

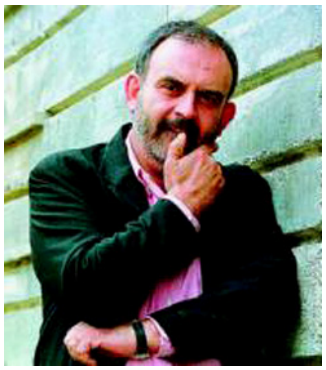

El Barça és, sobretot, un fenomen social.
A diferència d'altres equips, el Barça té unes característiques que són molt singulars i que gairebé no passen en cap més lloc del món; i és que per moltes circumstàncies històriques s'ha anat convertint al llarg dels anys, des de la dictadura de Primo de Rivera passant per la Guerra Civil i per la dictadura de Franco, amb una mena "d'Exèrcit no armat de Catalunya" tal com va citar Manuel Vázquez Montalbán. "Exèrcit no armat de Catalunya" en el sentit que el Barça,

d'alguna manera, representava la possibilitat que Catalunya es pogués expressar tan a l'interior com a l'exterior amb una sèrie de característiques pròpies.

En el cas de Catalunya i del Barça, va haver-hi un conjunt de fets històrics que van provocar una mica una "guerra" amb Espanya.

El Barça és un equip molt singular, en relació amb altres equips del món, gràcies a tot el que ha anat significant en moments en què les institucions catalanes no tenien la força que tenen. Va significar una manera de "catalanitat" que va ser molt important; d'aquí va sorgir el lema "Més que un club".

- **Pep Guardiola és un heroi de novel·la?**

Jo crec que la trajectòria de Pep Guardiola, tard o d'hora, mereixerà algun tipus de creació literària perquè, en la seva trajectòria, hi intervenen molts factors que expliquen diverses coses. Per un costat, la fidelitat d'aquesta trajectòria és fidel a uns orígens i ha anat sent fidel a la seva manera sempre peculiar d'entendre el futbol, d'entendre què és aquest esport i el que significa.

Des dels seus començaments ha estat molt lligat a la seva terra i a un conjunt de circumstàncies familiars que fan que sigui fanàtic, soci i seguidor de l'equip on més tard jugarà. També té moments de molta crisi, com per exemple quan pràcticament el fan fora de "Can Barça" perquè té una lesió, i a més els diaris i la opinió pública se li posen en contra i escampen una sèrie de rumors; que si era homosexual, que si tenia la sida... . Quan va veure que no el volien, ell mateix decideix marxar cap a Itàlia a passar una època; allà té un cas molt greu, que és una acusació de dopatge. Ell, en comptes de fer unes declaracions a la defensiva, el que fa és preparar tota la seva defensa fins que al cap d'uns anys es descobreix que la substància de la qual havia estat acusat de injectar-se al

cos, era una substància que produïa el seu propi cos; a partir d'aquí el van declarar innocent.
Al cap d'uns anys, quan torna al Barça, passa de ser entrenador d'un equip que està a tercera divisió a ser, l'any següent, sense experiència, l'entrenador que guanya més copes en la història del club i torna a ser un mite, ja que ja ho era quan era futbolista.

En aquest sentit, tota aquesta trajectòria encara està per continuar a partir d'una persona, Pep Guardiola, que es defineix com algú que té cultura i que aporta una dosi de racionalitat i de coneixement en un món en què tot sembla molt superficial.
La figura de Pep Guardiola també entronca amb tota la història del Barça, com a jugador i com a entrenador i recupera una tradició de feina ben feta; esforç que caracteritza al Barça més contemporani, més recent.

La novel·la encara està per fer, però com a personatge reuneix moltes característiques que el fan ser un heroi de novel·la.

- **Per què el tema del futbol és un tema que crida l'atenció a alguns autors?**

Perquè s'ajunten una sèrie de circumstàncies que el fan molt atractiu. Per un costat, el desenvolupament d'un partit, que això fa que amb poc espai de temps tu puguis muntar una estructura dramàtica i evolutiva, puguis anar jugant amb factors que van influint en l'atenció del lector: l'emoció, l'intriga, els nervis... totes les coses que poden passar en un partit.

L'escriptor i cineasta italià Pier Paolo Passolini deia: "El futbol és com un llenguatge. Un llenguatge està format per paraules que combinades en una sintaxi donen una frase i que aquesta frase combinada dóna un paràgraf i finalment un text. El futbol, igual: pots tocar la pilota amb els peus i després combinar-la amb altres

jugadors per fer una jugada i, finalment, un gol".
Hi ha moltes comparacions que neixen a partir del futbol, perquè visualment pot ser molt atractiu, perquè té aquestes connotacions de passió i de fanatisme que hi ha al camp i a les graderies i, després també, perquè hi intervenen persones que en un moment determinat coincideixen en un lloc i aquí és generen amors, odis, passions, venjances... . Per això, el futbol escrit, en aquest sentit pot arribar a ser molt atractiu.

- **Què t'agrada més, el futbol o el Barça?**

A mi m'agrada molt el futbol, però gaudeixo més veient el Barça, i ara més que mai. Jo penso que és molt difícil mirar un partit de futbol sense anar a favor d'algú, si no és que ets un entrenador o un analista, una persona que hi entén i que mira les disposicions del joc, les tàctiques o les estratègies.
A vegades m'agrada més mirar partits de nens petits, perquè veus més l'entusiasme, que no pas mirar partits de primera o segona divisió que són molt avorrits.
Sí que m'agrada molt el futbol, però no sé si en aquest cas el Barça juga exactament el mateix esport que els altres equips; perquè veus el Barça i veus molt aquesta disposició tàctica, aquest joc, aquesta combinació que és la ciència del futbol i que no veus en els altres equips.

M'agrada molt més el Barça que el futbol, però el futbol em continua agradant molt.

- **El Barça i el Madrid generen dos tipus diferents de literatura?**

Depèn de qui sigui l'escriptor. El Barça i el Madrid, ara per ara, són dos tipus diferents de futbol; un està basat més en una trajectòria llarga de reforçament

de la cantera, de creure en les possibilitats de la gent que neix i que creix dins el mateix club; i l'altre opta per una línia molt més de diners, d'inversió, de comprar jugadors. El Barça creu més en l'equip i el Madrid creu més en les individualitats.

Jo crec que una manera diferent d'escriure sobre el Barça o el Madrid no existeix perquè cadascú ho veurà des de la seva pròpia perspectiva. Això no depèn tant de com són els equips sinó de com són els escriptors que escriuen sobre aquests equips.

L'escriptor s'ha d'enfrontar al futbol com un fenomen i observar-lo per poder desenvolupar la literatura. No crec que en aquest sentit hagi de ser diferent la literatura que es faci sobre el Barça de la que es faci sobre el Madrid.

- **És més fàcil escriure sobre futbol que sobre altres esports?**

Per escriure sobre futbol no crec que sigui absolutament necessari conèixer les regles o haver vist molts partits, però hi ajuda molt.

A la literatura, quan escrius, no crees del no res; has de conèixer. Quanta més literatura hagis llegit i hagis conegut, més informació tens de si allò ja ha estat escrit ,de la manera que s'ha escrit o de si algú ja n'ha parlat.

Si coneixes tot aquest món, és més fàcil.

Es pot situar un esport en una novel·la o en un capítol amb uns personatges que van a veure un partit, però parlar extensament d'un esport que no coneixes és més difícil perquè no tens tanta informació per explicar-ne coses.

- **Una persona que escriu sobre temes futbolístics pot ser considerat, per alguns, un autor menor?**

No, jo penso que no. Tornant al que he dit abans, jo crec que és important en aquest cas és distingir entre bona literatura i literatura dolenta. El tema que es toqui no té perquè ser menor; tant si és narrativa, com ficció o periodisme

esportiu, per exemple, que no té gaire substància, hi ha escrits que tenen una anàlisi molt rigorosa i amb molt de detall, molt ben escrits.

El tema que es triï no té per què condicionar la qualitat del que després acabaràs escrivint.

- **La literatura futbolística passarà de moda quan el Barça no vagi tan bé?**

Em penso que no! Els que són llibres sobre fenòmens immediats, com per exemple, futbolistes o entrenadors famosos, aquests potser no tindran tanta sortida.
Els diaris és venen més si l'equip al qual tu vas a favor va millor, es venen més diaris i si va pitjor se'n venen menys. Potser no tindrà tant de ressò.
Però igualment ja hi havia literatura futbolística abans que el Barça anés bé i, fins i tot, quan anava malament.
També hi ha un altre tipus de literatura que tracta temes relacionats amb

l'esport quan es parla de perdedors. Segurament és més fàcil fer novel·les sobre perdedors que sobre guanyadors perquè normalment la història és més trista. No saps què passa, hi ha problemes; i els problemes, en aquest cas, solen funcionar millor per fer literatura que no pas les alegries. Si es parla de perdedors, literàriament funciona millor.
La literatura que tu vulguis fer al voltant del futbol no ha d'anar necessàriament lligada a un moment molt eufòric d'un club concret.

Quan el Barça no vagi tant bé, els que tindran més conseqüències seran els llibres sobre famosos o cracks del futbol, que segurament, tindran menys sortida i no se'n faran tants, ja que hi ha molta més efervescència i activitat quan l'equip va bé.

La literatura de veritat, la literatura que es fa, com he dit abans, com un fenomen social que tu analitzes i que agafes com un escenari o taló de fons per parlar de les passions humanes, és indiferent si l'equip va bé o va malament.

Un cop he fet l'entrevista, la conclusió a la qual arribo és que principalment hi ha literatura bona o literatura dolenta; el tema que s'esculli funcionarà depenent d'això.

Tot i així, el futbol és un tema bastant ampli on s'hi poden trobar diverses qüestions per plantejar o debatre, ja siguin situacions de la vida mateixa com assumptes dels que costa parlar-ne. La literatura futbolística també permet transmetre sentiments, a vegades ocults o amagats.

LITERATURA CATALANA

→ ODA A PEP GUARDIOLA / poema /

▪ Qui és Narcís Comadira?

Narcís Comadira (Girona, 1942) és poeta i pintor. També ha exercit altres disciplines artístiques o relacionades amb l'art, com la dramatúrgia, la traducció, l'article periodístic, la crítica literària, l'estudi de la història de l'art, l'arquitectura i la publicitat. La seva lírica tendeix, a través d'un progressiu rigor mètric i lingüístic, cap a les formes clàssiques, la contemplació, la reflexió i la ironia. Valora el mestratge de la poesia de Gabriel Ferrater, de Josep Carner i de J. V. Foix. De la faceta de traductor, sobretot de l'italià i de l'anglès, cal remarcar les antologies de poetes italians i obres de G. Bassani, E. de Filippo, L. Pirandello, W. H. Auden i R. Rowell. El 1991 es va iniciar com a dramaturg. Ha estat guardonat amb premis com el de la Generalitat de Catalunya, el Ciutat de Barcelona i el Nacional de la Crítica.
És soci de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

▪ Qui és Pep Guardiola?

Josep Guardiola i Sala, més conegut com a Pep Guardiola (Santpedor, 1971) és ex-futbolista i entrenador de futbol català. Ha estat un dels migcampistes més valorats del Futbol Club Barcelona, on actuà de cervell del *dream team* blaugrana, tot i que més tard també jugà en altres equips. Des de la posició de centrecampista defensiu, Guardiola, un migcampista dotat d'una exquisida tècnica i gran visió de joc, organitzava l'equip, distribuïa el joc i marcava el ritme dels partits segons convenia. Va ser entrenador del Barça B a la temporada 2007-08; i actualment, des del juny del 2008 és el nou tècnic del primer equip del Barça, amb el qual va aconseguir un triplet històric la temporada 2008-2009 (Copa del Rei, Lliga i Copa d'Europa).

Ha jugat 47 vegades amb la selecció espanyola i ha estat també el capità de la selecció catalana durant molts anys. A nivell internacional, el 1992 va conquerir la medalla d'or als Jocs Olímpics de Barcelona amb la selecció espanyola.

ODA A PEP GUARDIOLA

Salut, germà dels poltres
de peülla de tro!
Per tu,
la catifa de gespa arranada
es torna un univers de planetes que giren
al teu voltant.
Tu t'alces i renilles
i amb ulls punyents escrutes
l'horitzó bramador.
Sacseges la crinera
del teu dorsal, l'espinada
s'arqueja, mous les cames esveltes i fràgils
i amb braços oberts
debanes la madeixa invisible del joc.
Salut, germà dels poltres
de peülla de tro!

Salut, fill de la gràcia
i del vent!
Aranya cerebral
que controles els fils
elèctrics de la tarda.
Teixeixes les jugades,
del teixit en fas veles que s'inflen
i en sostens l'entramat.
La gespa es fa mar blava de somnis.

Llavors, mentre llisca la quilla,
tu vigiles de lluny i ets a prop.
Arbre central, pal major
i, alhora, el dofí ensabonat
que segueix el vaixell per les ones.
Salut, fill de la gràcia
i del vent!

Salut, constructor de camins,
geòmetra carnal, arquitecte
de torres de victòria!
Tu enderroques ruïnes antigues,
traces els fonaments de l'edifici nou.
Excaves amb els ulls
negres de voluntat
un feix de rases fèrtils
i, amb el compàs del braços,
amides, i estableixes el pilar poderós
d'on sorgiran els nervis de la màgia.
I si el llapis d'un dit diu: "aquí",
és aquí on la dansa comença,
sota la volta esplèndida
que has bastit paral·lela del cel.
Salut, constructor de camins,
geòmetra carnal, arquitecte!

Salut, oh pagès radical!
Llaurador impenitent, arada, espiga,
tany vigorós que t'has alçat i granes,
feliç, quadribarrat, a les tardes de glòria.
Tu que cobres la glòria
que has donat al company
amb un petó a la galta!
Dius: "aquí". I és aquí.

I entre els pèls de la cara
neix una rosa mascle.
I riuen entendrides les mares catalanes.
Salut, fill etern,
adolescent perpetu de carona barbada!

Salut, símbol del goig mental
de les ciències exactes!
Salut, cadell suat,
soldat enjogassat
i subtil estrateg de les batalles!
Tu, l'heroi del present,
per més que els segles passin,
no passaràs amb ells.
Romandràs, quan tu i jo siguem cendra,
vivent en la llegenda de la fama
i en aquesta corona modesta que ara treno,
amb vers balbucejant,
per no entorpir l'esclat meravellós
dels versos certes de les teves passades.
Salut, símbol del goig mental
de les ciències exactes!

Narcís Comadira – *Formes de l'ombra. Poesia 1966-2002. Edicions 62 / Empúries. Barcelona, 2002. Pàgs. 498-500*

L'anàlisi

Aquest poema, com mostra el títol, és una oda. Les odes són poemes on es mostra admiració i reconeixement a l'individu al qual se li dedica el poema, se'l lloa.

En aquest cas, Pep Guardiola és reconegut, sempre amb característiques positives, com a gran jugador. Es representa com un model a seguir; el que ho controla tot, per això Narcís Comadira el tracta com a un ésser superior.

Al llarg de l'oda també hi apareixen moltes metàfores. Hi ha una d'aquestes metàfores que apareix durant tot el poema; és l'aparició de semblances, evidentment metafòriques, entre Pep Guardiola i diversos animals. (Metàfores subratllades al text).

A més d'aquesta última metàfora, hi apareixen més metàfores constantment.

En el segon paràgraf es pot veure clarament la confrontació que fa Comadira entre la responsabilitat i la funció que té Guardiola dins el camp, i una aranya que, en certa manera, fa el mateix en el procés de construcció de la seva teranyina. La responsabilitat que té Pep Guardiola d'innovar noves jugades que responguin a la necessitat de l'equip, la pròpia i única manera de fer-ho, la funció que té com a migcampista de controlar tot el joc, tot l'equip i tot el camp situat en un sol punt d'aquest; ordenar, seguir i controlar les jugades que ell mateix crea.

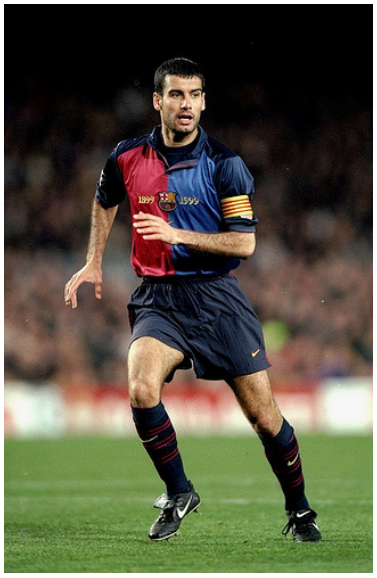

Seguit d'aquesta metàfora de l'aranya, en ve una altra que ve a dir el mateix; aquesta vegada són les semblances entre un arquitecte i Guardiola. "Arquitecte" d'una jugada que pretén arribar al gol, com un arquitecte que comença a construir i que té com a objectiu arribar a l'edifici o construcció que vol. Pep Guardiola és el que ha d'encarregar-se que tota la jugada sigui maca, que quedi bé i que acabi amb gol mitjançant l'estratègia de la que depèn; això ho fa amb el suport dels altres jugadors però ell és el que inicia, guia i mana.

També s'ha de tenir en compte el penúltim paràgraf; aquí es fa un "retorn" als orígens, ja que Comadira parla de pagesos i llauradors. Penso que aquí el que intenta l'autor és una mostra d'admiració cap a la qualitat que té Guardiola com a treballador; treballador en el sentit de no rendir-se, ser insistent i no donar-se per vençut mai.

Finalment, a l'últim paràgraf, l'autor afegeix la idea "símbol de goig mental" referint-se a la satisfacció, al plaer o a l'alegria mental que provoca Guardiola amb la manera que té de jugar, de moure's dins el camp. A més, Narcís Comadira tendeix a veure-hi la perfecció en la figura de Pep Guardiola, i ho torna a demostrar referint-se a aquest com a "símbol de les ciències exactes".
Per tancar l'oda, apareix la identificació de Guardiola amb un heroi (això és propi de les odes); un "heroi del present" que es recordarà sempre encara que passin els segles, Pep Guardiola convertit en llegenda pròpia d'una gran fama.

Una de les comparacions que m'ha cridat més l'atenció és el fragment que diu *"Per tu, la catifa de gespa arranada es torna un univers de planetes que giren al teu voltant. Tu t'alces i renilles i amb ulls punyents escrutes l'horitzó bramador."* (1r paràgraf). És un fragment que m'ha semblat interessant perquè, d'una manera literària, és a dir, produint plaer estètic defineix molt bé el càrrec que té un migcampista en el terreny de joc; en aquest cas Pep Guardiola. A part d'això, penso que també defineix la situació que en la que et trobes des del punt de vista d'un jugador que s'ocupa del mig del camp; el que passa al teu entorn que, en certa manera, està pendent de tu; l'estat i l'actitud que adoptes quan te n'adones del que passa al teu voltant, quan veus que esperen el teu moviment i indirectament et demanen ajuda.

→ FUTBOL / poema (cal·ligrama) /

▪ Qui és Carles Sindreu i Pons?

Carles Sindreu i Pons (Barcelona, 1900 - La Garriga, 1974) .Poeta i narrador. Nebot de l'escriptor vuitcentista J. Pons i Massaveu, des de jove manifesta interès per la literatura i per l'esport (sobretot el tennis) . Els seus primers articles són de tema esportiu i es publiquen anònimament sota el pseudònim de Fivaller, a *la Publicitat* i més tard a *l'Esport Català*. També és un autor important de cal·ligrames.
Sindreu va demostrar la seva capacitat per interrelacionar diferents camps com la literatura, l'esport i la creació artística.

Què és un cal·ligrama?

Un cal·ligrama és una composició poètica en la qual la disposició de l'escriptura i la mateixa tipografia tenen una dimensió plàstica figurativa.

FUTBOL (Cal·ligrama)

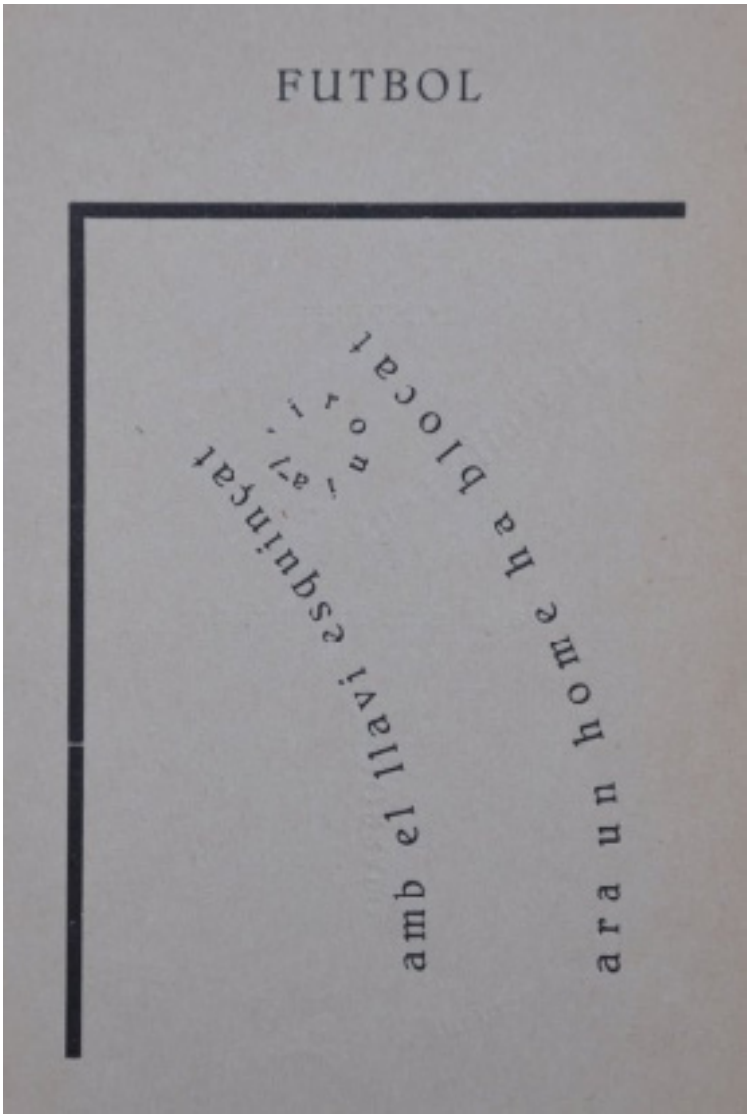

Amb el llavi esquinçat
l'ironia
ara un home ha blocat

Carles Sindreu i Pons

▪ L'anàlisi

Aquests tres versos que formen el cal·ligrama són tres versos intercanviables, i a més, amb un sentit que resulta oportú en el seu grafisme, significat i localització.

El cal·ligrama fa referència a la figura del porter, tal com podem veure gràcies al dibuix. El poema en sí, fa un reconeixement de l'habilitat que té el porter per aturar pilotes abans que aquestes entrin dins la xarxa de la porteria; també indica un caràcter fort i segur, característic d'un porter de futbol.

→ LA COMÈDIA I EL FUTBOL / article /

▪ Qui és Josep M. Fonalleras?

Josep Maria Fonalleras (Girona, 1959) és escriptor i articulista. Llicenciat en Filologia Catalana, ha treballat a l'administració pública, i ha publicat nombrosos articles en premsa, sobretot a mitjans com *La Vanguardia*, l'*Avui* o *El Punt*. També ha col·laborat sovint a Catalunya Ràdio. Alguns d'aquests escrits es recullen en els llibres *Interior de balena* (1991) o *Itinerari recomanat* (2003).

La seva narrativa es mou al voltant de dos eixos genèrics, el conte i la novel·la. Amb la brevetat del conte o del relat curt ha assolit, segons la crítica, els seus millors treballs, que han vist la llum en diversos llibres, com ara *El rei del mambo* (1985), *Botxenski i companyia* (1988) o *Avaria* (1990). El 2003 va reunir bona part dels seus relats al llibre *Llarga vista*, publicat per l'editorial Empúries, que també aplegava peces inèdites.

En el gènere de la novel·la, ha guanyat el premi Ciutat de Palma del 1997 amb *La millor guerra del món* i més tard va publicar l'obra *August & Gustau* (2001).

També ha escrit una novel·la en col·laboració, *El secret del l'arxiu* (1990). La crítica ha vist en la seva narrativa influències de Salinger o Gombrowicz. A més

a més, també s'ha interessat pel teatre: *Si vols viure un gran amor*. És soci de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

LA COMÈDIA I EL FUTBOL

Això del futbol no té mesura. Un diari espanyol va titular l'endemà de la derrota de la selecció: "Els especuladors suïssos disparen el risc d'Espanya. Baixa la cotització i creix el diferencial amb Alemanya."

Enorme picada d'ullet, gran acudit sobre la situació econòmica, fent broma de la brama que diu que tot és culpa de les pressions del mercat i d'interessos ocults contra l'estabilitat financera estatal. Per acabar-ho d'arrodonir, el primer ministre britànic Cameron es va afegir a la lliga de les comparacions, a veure qui la diu més grossa. Va assegurar – en broma, també, per descomptat, davant de Zapatero – que l'empenta demostrada pels suïssos contra Espanya es devia al fet que era un país que ingressava tants diners i que estava al marge dels estira i arronsa dels borsaris que aquests dos dies tots patim. I no és l'última notícia sobre el fracàs de *la roja*. Un diari tan seriós com *The Times* diu a la portada que la culpa d'haver perdut la té una noia que es diu Sara Carbonero, periodista i, segons em diuen, xicota del porter d'Espanya. Es veu que el fet de tenir-la tan a prop descol·loca el jugador.

Aquest Mundial, ara per ara, i segons el que hem vist, s'assembla més a una comèdia que no pas a una alta competició internacional. ¿No em diguin que no és hilarant el vestit que du Diego Armando Maradona? És la indumentària tradicional de tots aquells que mai no es posen corbata i americana si no és que es tracta d'un casament. Diu que ha abandonat el mal gust de xandall (jo parlo de mal gust; a ell, li encanta!) perquè les seves filles li ho han reclamat. La notícia de la falsedat dels aficionats nord-coreans és un altre capítol a tenir en compte. Com que els de debò no poden sortir del país, les autoritats han llogat uns actors xinesos perquè facin veure que animen de veres l'equip de Kim Jong-il. Ho necessiten: cada vegada que els marquen un gol pateixo per la

seva futura integritat física. Encara que a la gespa, fins ara, no hem vist gaire res de bo, no em diguin que el futbol no és divertit.

Josep M. Fonalleras - *El Punt, Dissabte 19 de Juny del 2010*

L'anàlisi

En aquest text, del que parla Josep M. Fonalleras és de petites anècdotes o situacions divertides que trobem dins el món del futbol; ve a dir, que aquests detalls fan que a vegades el futbol sembli una comèdia. També parla de les culpabilitats que s'exploren fora d'aquest entorn esportiu; quan no es pot acceptar la derrota i es busquen factors externs que puguin significar la causa del partit perdut, de la mala ratxa o de la baixa classificació a la lliga.
Aquest article aconsegueix trobar una similitud entre el futbol i la comèdia.

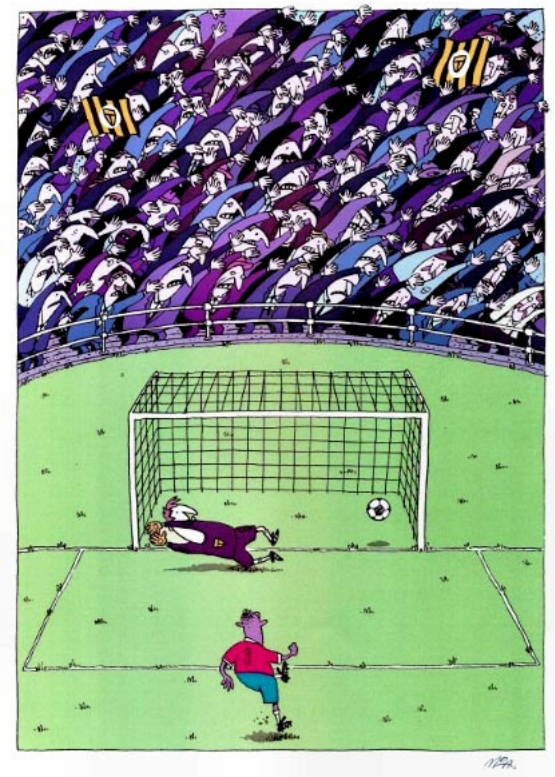

LECTURA DEL LLIBRE "TENIM UN NOM", DE VICENÇ VILLATORO

L'AUTOR:

Vicenç Villatoro i Lamolla neix a Terrassa el 22 de gener del 1957. Es llicencia en Ciències de la Informació a la Universitat Autònoma de Barcelona però ja des dels disset anys treballa en la premsa escrita, al diari local *Terrassa Información* (avui *Diari de Terrassa*). També de ben jove s'endinsa en la literatura: als vint-i-dos anys guanya el Premi Martí Dot de poesia i als vint-i-quatre el Premi Sant Jordi de narrativa.

La professionalització, la comença com a cap de la secció cultural d'*El Correo Catalán*. Al 1991 s'incorpora com a director adjunt del diari *Avui* i del 1993 al 1996 n'és el director; no obstant això, no deixa mai de col·laborar-hi amb articles i escrits d'opinió. La seva tasca d'articulista, la podem trobar també en

altres diaris i revistes com ara *El Periódico de Catalunya*, *El País*, *El Temps*, *Serra d'Or* i *Revista de Catalunya.*

En l'àmbit editorial, Villatoro ha exercit la tasca de director de la Fundació Enciclopèdia Catalana de l'any 2000 al 2002; i en l'àmbit docent, ha estat professor de Gèneres d'Opinió a la Facultat de Ciències de la Informació de la UAB.

Al 2010, ha obtingut el trentè Premi de les Lletres Catalanes Ramon Llull gràcies al llibre "Tenim un nom", que narra el viatge d'un pare i un fill per a veure la final de la copa d'Europa a París l'any 2006.

EL RESUM:

En Jaume Cortès, un periodista amb experiència, va decidir anar-se'n a viure a Argentina, concretament a Buenos Aires. Era com una escapatòria per fugir de tot el que l'envoltava, de la vida monòtona que tenia a Terrassa on havia viscut des de sempre i on havia format una família juntament amb la Rosa, la seva dona, i els seus dos fills, la Glòria i l'Albert. L'objectiu era buscar noves vivències lluny del que havia viscut fins ara, alguna cosa que omplís aquell buit que notava dins seu.

Aquesta “escapada” va provocar que es distanciés durant uns anys de la seva família i que la Rosa i els seus fills, guardessin un cert recel pel que fa a la imatge d’en Jaume com a persona; ara per ells desconegut, absent durant tot aquest temps, oblidat.

La idea de marxar se li va plantejar a partir de la separació amb la Rosa i va lligar-ho aprofitant la falta d’un corresponsal a Buenos Aires; així ja tenia la feina assegurada. Ara ha decidit tornar. Torna perquè el seu pare està molt malalt, i a més, també torna per recuperar tot el que ha perdut des que se n’havia anat. Primerament, ho vol provar amb l’Albert, el seu fill ara ja adolescent, que per dir-ho d’alguna manera no l’ha vist créixer en una determinada època i el desconeix totalment.

En Jaume i l’Albert distanciats des de fa uns anys viatgen junts a París per veure la final de la copa d’Europa que juga el Barça contra l’Arsenal. A en Jaume, li ha semblat una bona manera d’acostar-se altre cop al seu fill. Li costa convèncer-lo però al final l’Albert, apassionat del futbol com el seu pare, accepta. Tot i que viatgen junts, i això suposa passar molta estona junts, l’Albert mostra malfiança i es manté fred.

Fins ara la Glòria ha guiat al seu germà perquè anés en contra del seu pare. Aquest odi que té la Glòria cap al seu pare, sorgeix de la ràbia i alhora tristesa que sentia ella des que en Jaume els va deixar a l’estacada. Ho va passar molt malament i en té molt mal record, per això insisteix a l’Albert i l’adverteix de la desconfiança que ha de tenir respecte al seu pare.

En el viatge i el partit, pare i fill participen en l’emoció èpica compartida amb tot d’aficionats, alguns que coneixen durant el trajecte; cadascun amb la seva pròpia vivència del Barça i del futbol.

Paral·lelament a la missió de recuperar a la família, en Jaume necessita “netejar” el seu nom; Cortès. Ell sempre diu que si fas alguna cosa malament o t’equivoques amb alguna decisió que prens, la gent se’n recorda i el teu nom queda tacat, per sempre. L’obsessió pel nom. Pel seu nom. Tenim un nom i res més. Tenir nom és ser reconegut, ser apreciat, ser estimat. Vol netejar el seu nom i permetre així que l’Albert dugui el nom net, sense taques, i es pugui mantenir generació rere generació.

Amb el viatge com a excusa, intentaran també, tot parlant del Barça, reconstruir la seva relació i tornar a lligar els fils generacionals que els uneixen entre ells, i

amb la resta de la família que ha quedat a Catalunya: l'avi malalt, l'àvia angoixada, la mare que ha hagut de pujar els fills sola...
En Jaume, camí de París i més tard, un cop el Barça ha guanyat la Champions, camí de Barcelona, lluita per evitar que es trenqui "el fil" i, poc a poc, aconsegueix unir un vincle amb l'Albert. D'aquesta manera també fa un pas més per recuperar la seva vida anterior, la vida que ara ja ha après a valorar al adonar-se'n que la necessitava i que era el que ell realment volia.

L'APLICACIÓ DEL FUTBOL DINS LA NOVEL·LA

Aquesta novel·la explica la història d'una família a partir del Barça; un club que permet tornar a unir vincles familiars, una passió compartida, un tema de conversa on tothom opina i gairebé mai hi ha disputes, una guspira que desperta sentiments, una èpica pròpia, un nom.

Utilitzant com a exemple aquesta narració, es veu com a partir del futbol es poden explicar moltes coses, principalment sentiments.
Encara que no siguis un apassionat del futbol, un escrit que tracta principalment sobre aquest tema, et pot endinsar en una història profunda d'alt caràcter literari; com en el cas de "*Tenim un nom"*.

Finalment en Jaume i l'Albert aconsegueixen, a partir del futbol, trobar alguna cosa més en comú que ser del Barça i portar el mateix nom, Cortès.
"Tenim un nom i el sap tothom".
Arribem a la conclusió que en Jaume, principalment, fa dos viatges alhora: el d'anar a veure un partit del Barça i el de retrobar un fill mig perdut.

OPINIÓ DEL AUTOR

Villatoro diu:
"La idea era explicar el fet de ser del Barça des de la perspectiva del barcelonisme (no pas de l'entrenador, ni dels jugadors o de la directiva).

D'aquest sentiment de pertinença, que passa de pares a fills, socialment transversal, un fenomen que transcendeix el futbol. I a través del barcelonisme narrar la Catalunya contemporània. Per narrar aquest món del barcelonisme utilitzo com a personatges principals un pare i un fill, separats des de fa uns quants anys, que ara van plegats a París per viure la final de la Copa d'Europa del 2006. El fet de situar-me en el present és un canvi en la meva agenda temàtica. Significa deixar la novel·la històrica per entrar en el realisme narratiu".

El títol, *"Tenim un nom"*, resumeix, segons Villatoro, tres aspectes de la novel·la: el Barça, perquè aquesta frase surt a l'himne; la família, perquè els membres que en formen part comparteixen el nom; i, com a frase feta, "tenir un nom" significa gaudir d'una bona imatge, de prestigi.
També creu que el gran estat d'ànim barcelonista hauria d'afavorir el llibre, per més que sigui indiferent el moment de publicació. Diu Villatoro: "No sento que la novel·la formi part d'aquesta conjuntura ni del munt de llibres que han aparegut sobre el Barça i sobre l'entrenador o el president. El meu llibre s'assembla més al món anglo-saxó dels esports, que és més èpic, amb una mirada sobre la societat. I tampoc no és un assaig camuflat".

PREGUNTES A L'AUTOR SOBRE EL BARÇA COM A TEMA LITERARI

- ***"Tenim un nom"* és un llibre que parla del Barça, o que utilitza el Barça per parlar d'altres coses?**

És un llibre que parla del Barça i que utilitza el Barça per parlar d'altres coses. Utilitzo el Barça per parlar d'altres coses, però també utilitzo altres coses per parlar del Barça. Amb el Barça explico com són les capes mitjanes de la societat catalana, parlo de les famílies, dels sentiments, de les relacions humanes… em serveix per donar una visió de la realitat del país. Però alhora tots aquests fets em serveixen per explicar el Barça, més aviat per narrar-lo, vull intentar entendre'l com a fenomen.

- **Què té d'especial el fenomen Barça a diferència d'altres fenòmens esportius?**

Jo crec que el Barça té d'especial la seva transversalitat. La pertinença al nom Barça por ser esportiva o no, hi ha molt gent que se sent vinculada al club però no veu els partits dels diumenges. El Barça dibuixa un perímetre molt ampli de pertinença perquè està vinculat a la nació, a les famílies, a les emocions…

- **Per què no hi ha obres que girin al voltant del fenomen Barça?**

Hi ha alguns llibres narratius vinculats als futbolistes i a l'estructura del club, però no sobre el barcelonisme. És molt típic de les literatures llatines creure que l'esport és un material literari de poca qualitat, els anglosaxons en canvi ho veuen com un instrument per explicar la realitat per interpretar-la. Hi ha molts llibres i pel·lícules angleses o americanes sobre el futbol, el beisbol… a més crec que hi ha un mancança històrica de la narrativa catalana i és que li costa molt confrontar-se amb el món contemporani. Crec que ara estem vivint una resposta a aquesta mancança de realitat a la literatura catalana.

- **Per què has escollit precisament aquesta estrofa de l'himne del Barça com a títol de la novel·la?**

Crec que és una frase que molt ràpidament evoca el tema Barça sense nombrar-lo. Però, a més, em permet remetre a l'altre tema important del llibre, les relacions familiars.

Vicenç Villatoro → **"Aquest llibre pot ser un mirall de la realitat de molta gent".**

EL CANT DEL BARÇA

Com un ritual perfectament establert, als inicis dels partits al Camp Nou la megafonia de l'estadi fa sentir ben fort l'himne del club, el "Cant del Barça", que els aficionats també entonen.

CANT DEL BARÇA

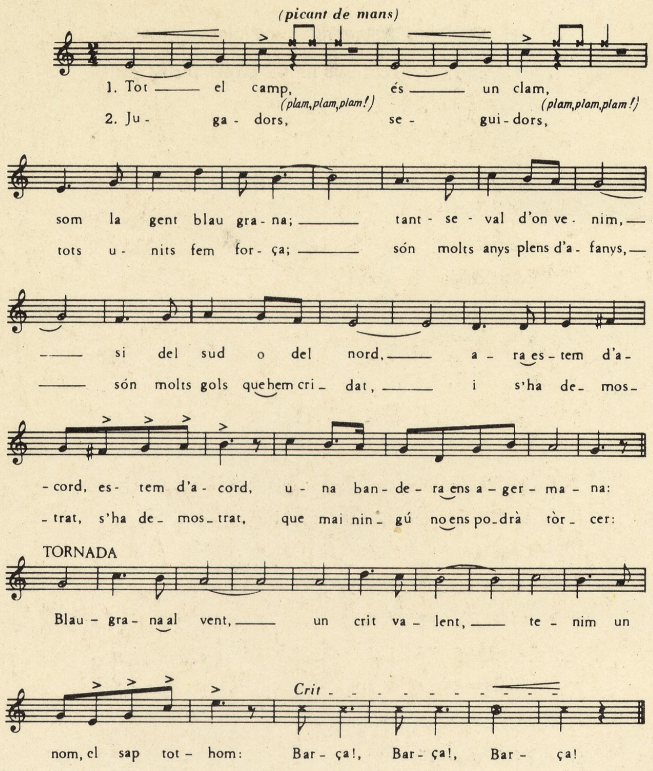

LLETRA: JOSEP M.ª ESPINÀS I JAUME PICAS
MÚSICA: MANUEL VALLS

PORTEM-LO AL CAMP
I CANTEM-LO TOTS PLEGATS QUAN
JUGUI EL NOSTRE EQUIP

Tot el camp (picant de mans: plam, plam, plam)
és un clam (picant de mans: plam, plam, plam)
som la gent blau grana;
tant se val d'on venim,
si del sud o del nord,
ara estem d'acord, estem d'acord,
una bandera ens agermana:
Blaugrana al vent,
un crit valent,
tenim un nom,
el sap tothom:
Barça!, Barça!, Barça!

Jugadors (picant de mans: plam, plam, plam)
seguidors (picant de mans: plam, plam, plam)
tots units fem força;
són molts anys plens d'afanys,
són molts gols que hem cridat,
i s'ha demostrat, s'ha demostrat,
que mai ningú no ens podrà tòrcer:
Blaugrana al vent,
un crit valent,
tenim un nom,
el sap tothom:
Barça!, Barça!, Barça!

Els autors del "Cant del Barça": Josep Maria Espinàs i Jaume Picas

Josep Maria Espinàs (Barcelona, 1927) és un escriptor polifacètic que compta amb un públic ampli i fidel. La seva creació literària, amb una vuitantena de llibres publicats, abasta des de la novel·la, la crònica de viatges, passant per les obres d'interès cívic, els llibres reportatge, els volums de memòries i el gruix ingent d'articles periodístics publicats durant més de 20 anys als diaris *Avui* i *El Periódico*.

En ple franquisme és un dels impulsors del moviment de la Nova Cançó, i un dels fundadors dels *Setze Jutges*. A partir de 1990 comença a publicar la seva *Obra Completa* a edicions La Campana, segell del qual és fundador. L'obra està traduïda a l'alemany, l'anglès, el castellà, l'èuscar, l'hebreu, l'italià, el japonès, el neerlandès, el portuguès i el txec.

La seva trajectòria ha estat amplament guardonada, amb premis com el Joanot Martorell (1953) per la seva primera novel·la *Com ganivets o flames* (1954), el Víctor Català (1958) per *Variétés* (1959), el Premi Nacional de Cultura (1995) en la modalitat de periodisme escrit, o el Lletra d'Or (2006) pel llibre de viatges *A peu per Mallorca* (2005). L'any 2002, als seus 75 anys, rep el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes i la Medalla d'Or de la Ciutat de Barcelona, en reconeixement a la seva trajectòria.

Jaume Picas i Guiu, (Barcelona, 1921-1976) va ser un escriptor i promotor cultural en llengua catalana, relacionat amb el moviment de la Nova Cançó.
Va escriure nombroses lletres per a artistes de la Nova Cançó, com ara La Trinca. Va estrenar la comèdia *La Innocència jeu al sofà* (1967) i va publicar les novel·les *Un gran cotxe negre* (1968) i *Tren de matinada* (1968), en la qual es va basar la pel·lícula *Paraules d'amor* del director Antoni Ribas, protagonitzada per Joan Manuel Serrat. També va escriure el llibret de l'òpera *Amunt!* de Joan Altisent i va col·laborar en el projecte editorial *Història de Catalunya amb cançons*.
Va escriure, juntament amb Josep Maria Espinàs, l'himne del Futbol Club Barcelona, amb música de Manuel Valls.

Explicació de fragments del "Cant del Barça" relacionats amb el llibre

Venim de molts indrets, ens trobem tots plegats per compartir un mateix sentiment, un sentiment únic. Compartim un mateix nom conegut arreu del món. Lluitem sempre per defensar el que creiem que és nostre; el nostre club i els nostres ideals, la nostra "família".
No estem parlant només d'un club de futbol o d'uns colors que ens identifiquen; parlem de nosaltres, del que som, del que serem, del que ens uneix a tots i per a tothom més enllà de l'esport.
Com s'ha dit sempre, el Barça és més que un club; és molt més que això.

Un himne no sempre dóna tanta importància a com ens podem relacionar sense tenir en compte els nostres orígens. La fita ha de ser la mateixa per tots, animar el nostre equip i deixar de banda ser protagonistes únics de les nostres alegries i del nostre patiment. Tots units fent força per aconseguir que puguem tots alhora; sense mirar l'edat ni la condició, sense valorar les nostres idees o el nostre entorn. Empènyer cap a un sol objectiu que no sempre serà la victòria o el reconeixement, però que sempre serà una lliçó d'esforç i de lluita que ens farà ser més humans.

LITERATURA CASTELLANA

→ ODA A PLATKO / poema /

▪ Qui és Rafael Alberti?

Rafael Alberti (El Puerto de Santa María, 1902 - 1999) va ser un important poeta i dramaturg espanyol. Inicialment es va dedicar a la pintura, però més tard es va endinsar també en el món de l'escriptura. El 1917 es trasllada amb la seva família a Madrid, per dedicar-se a copiar pintures al Museu del Prado. El 1924 se li va concedir el Premi Nacional de Literatura gràcies al primer llibre que va publicar, *Marinero en tierra*; es tracta d'una obra d'un refinat populisme on universalitza el mar, que arriba a convertir-se en un mite.

Després de la mort del seu pare, va deixar la pintura en un segon pla, i es va dedicar a l'escriptura. A partir d'aquest moment, es relacionaria amb els impulsors de la que s'anomenaria "Generació del 27" (Dámaso Alonso, Lorca, Gerardo Diego i Vicente Aleixandre, entre d'altres), el moviment intel·lectual que, havia sorgit amb motiu de l'homenatge celebrat a Sevilla el 1927 a Luis de Góngora, en el centenari de la seva mort.

Durant aquests anys va fer amistat amb poetes com Juan Ramón Jiménez, Pedro Salinas, Jorge Guillén, Emilio Prados i Manuel Altolaguirre, el compositor gadità Manuel de Falla, i els genis de la pintura i el cinema Salvador Dalí i Luis Buñuel (també mantindria forts vincles amb Pablo Neruda i el francès Louis Aragon). Va intervenir com activista a les protestes estudiantils contra el general Primo de Rivera, i al 1929 va publicar una de les seves obres mestres, *Sobre los ángeles*, de forts tints surrealistes.

▪ Qui és Platko?

Franz Platko (Budapest, 1898 - 1983, Santiago) conegut també com Ferenc Platko o Francisco Platko. Va ser un futbolista hongarès que jugava a la posició de porter; més tard va fer d'entrenador.

A part de destacar per les seves qualitats com a porter, va passar a la posteritat gràcies al poeta Rafael Alberti, que li va dedicar un poema.

ODA A PLATKO

Nadie se olvida, Platko,
No, nadie, nadie, nadie,
Oso rubio de Hungría.

Ni el mar,
que frente a tí saltaba sin poder defenderte.
Ni la lluvia. Ni el viento, que era el que más rugía.

Ni el mar, ni el viento, Platko,
rubio Platko de sangre,
guardameta en el polvo,
pararrayos.

No nadie, nadie, nadie.

Camisetas azules y blancas, sobre el aire.
Camisetas reales,
contrarias, contra ti, volando y arrastrándote.
Platko, Platko lejano,
rubio Platko tronchado,
tigre ardiendo en la yerba de otro país. ¡Tú, llave,
Platko, tu llave rota,
llave áurea caída ante el pórtico áureo!

No nadie, nadie, nadie,
nadie se olvida, Platko.

Volvió su espalda al cielo.
Camisetas azules y granas flamearon,
apagadas sin viento.
El mar, vueltos los ojos,
se tumbó y nada dijo.
Sangrando en los ojales,
sangrando por ti, Platko,
por tu sangre de Hungría,
sin tu sangre, tu impulso, tu parada, tu salto
temieron las insignias.

No, nadie, Platko, nadie,
nadie, se olvida.

Fue la vuelta del mar.
Fueron diez rápidas banderas
incendiadas, sin freno.
Fue la vuelta del viento.
La vuelta al corazón de la esperanza.
Fue tu vuelta.

Azul heróico y grana,
mando el aire en las venas.
Alas, alas celestes y blancas, rotas alas,
combatidas, sin plumas, encalaron la yerba.
Y el aire tuvo piernas,
tronco, brazos, cabeza.

¡Y todo por ti, Platko,
rubio Platko de Hungría!

Y en tu honor, por tu vuelta,

porque volviste el pulso perdido a la pelea,
en el arco contrario al viento abrió una brecha.

Nadie, nadie se olvida.

El cielo, el mar, la lluvia lo recuerdan.

Las insignias,
las doradas insignias, flores de los ojales,
cerradas, por ti abiertas.

No, nadie, nadie, nadie,
nadie se olvida, Platko.

Ni el final: tu salida,
oso rubio de sangre,
desmayada bandera en hombros por el campo.
¡Oh, Platko, Platko, Platko
tú, tan lejos de Hungría!

¿Qué mar hubiera sido capaz de no llorarte?

Nadie, nadie se olvida,
no, nadie, nadie, nadie.

Rafael Alberti

▪ L'anàlisi

Alberti rememora un partit que Platko va disputar amb tot el coratge i valentia que cal tenir per ser un heroi del destí, un "mite". L'autor, destaca el fet que

Platko sigui l'escollit per defensar la porteria i convertir-se així en el jugador clau del partit.

En el poema, s'utilitzen moltes metàfores per referir-se a Platko. Una de les més conegudes és *"Oso rubio de Hungría"*; d'aquesta manera Rafael Alberti mostra algunes de les qualitats físiques del porter: la força, establint així una semblança amb un ós, el cabell, i la nacionalitat.

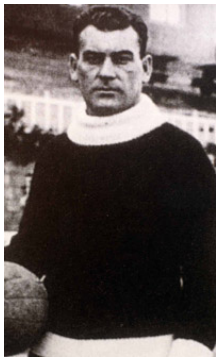

Una altra metàfora que apareix és la de "pararrayos", confrontant així les habilitats de Platko com a porter, buscant la particularitat de que totes les pilotes acaben a les seves mans, igual com tots els llamps van en direcció al parallamps fins que el troben.

Tota la poesia utilitza com a escenari un enfrontament bèl·lic, fent d'aquesta manera que Platko sigui l'heroi principal, l'Aquil·les de Grècia. Efectivament, es tracta d'una oda, ja que eleva a Platko d'una manera constant durant tot el poema fent que passi a la història com a gran porter.

→ CORAZÓN TAN TRICOLOR / article /

▪ Qui és Enrique Vila-Matas?

Enrique Vila-Matas (Barcelona, 1948) és un dels escriptors europeus més destacats del moment, i les seves obres han estat traduïdes a vint-i-nou idiomes. Gràcies a la seva extensa obra, ha guanyat molts premis: *El viaje vertical* (Premi Rómulo Gallegos 2001), *Bartleby y compañía* (Premi Ciutat de Barcelona, Prix du Meilleur Livre Étranger, Prix Fernando Aguirre-Libralire), *El mal de Montano* (Premi Herralde, Premi Nacional de la Crítica, Prix Médicis étranger 2003, Premi Internazionale Ennio Flaiano), *París no se acaba nunca*, *Doctor Pasavento* (Premi Fundación Lara 2006, Premi de la Real Academia Española 2006).

Qui és Abdón Porte?

Abdón Porte (Montevideo, 1880 - 1918) va ser un futbolista uruguaià; jugava a la posició de migcampista defensiu. El seu sobrenom era “El Indio”.
Va morir el 5 de març de 1918 després d’haver-se suïcidat d’un tir en el cercle central del “Estadio Gran Parque Central del Club Nacional de Football”, un fet molt recordat per l’afició esportiva d’Uruguay.

CORAZÓN TAN TRICOLOR

“Fue un momento, un momento en el centro del mundo.”

En la década de los noventa entablé cierta amistad con futbolistas que leían. Con Pardeza y Pep Guardiola, muy especialmente. Ellos querían que les hablara de literatura, y yo en cambio que me contaran secretos del fútbol. A los dos les martiricé en diferentes noches preguntándoles si existían futbolistas de éxito que en el mismo terreno de juego hubieran sido conscientes, un día, de que acababan de hacer la mejor y última gran jugada de su vida. Se trataba obviamente de una pregunta que, en términos literarios, pocos escritores aceptarían responder. Yo, al menos, no he conocido a nadie que esté dispuesto a reconocer que su mejor libro ya lo ha escrito. Pardeza y Guardiola capearon el temporal con tacto y terminaron siempre eludiendo la respuesta a mi pregunta nocturna y obsesiva.

La respuesta la hallé casualmente, años después, en la historia trágica de Abdón Porte, medio centro del Nacional de Montevideo. Rostro afilado,

cabellera lacia, muy alto, tenacidad combativa. Corría el mes de marzo del año de 1918 y en Uruguay se jugaba en aquellos momentos el mejor fútbol del mundo. Abdón Porte tenía 27 años y era el ídolo de los hinchas del Nacional, aunque éstos no sabían que Abdón sabía perfectamente que había hecho ya la última gran jugada de su vida. Había entrado en un ligero declive del que era consciente, y se veía suplente de otro medio centro en la siguiente temporada.

Toda la hinchada tricolor (blanco, azul y rojo son los colores del Nacional) amaba a Abdón Porte, y aquel día de marzo el equipo derrotó por 3 a 1 en su estadio del Parque Central al Charley. Tras el partido, Abdón fue a festejar la victoria con sus compañeros. A la una de la madrugada se despidió de todos y dijo que tomaría el tren en la Estación Central. Pero algo sucedió cuando se quedó solo y cambió de idea, regresó al estadio. En medio de la noche, fue hasta el círculo central del campo, donde tenía la costumbre de reinar. Ya no le sustituiría nadie. Allí, en el centro mismo del estadio, se mató de un disparo en el corazón.

A la mañana siguiente, el cancerbero del equipo, que fue el primero en entrar en el estadio, encontró el cuerpo del medio centro. Junto al revólver, un sombrero de paja, con dos cartas. En una se despedía de los seres amados. Y en la otra –para que luego digan que literatura y fútbol están reñidos- unos versos copiados a mano: “Nacional aunque en polvo convertido y en polvo siempre amante, no olvidaré un instante lo mucho que he querido. Adiós para siempre”.

Corazón tan tricolor. Todavía hoy, en todos los partidos jugados en el Parque Central, se puede ver en la tribuna una bandera con la leyenda *Por la sangre de Abdón*. “Pavada de alegoría –escribió alguien-. Allí donde estaba, siendo patrón del medio, quería que el tiempo se hiciera eterno”. Pavada o no, dos semanas después de aquel suicidio, Horacio Quiroga, cuentista magistral y una de las vidas más trágicas de la literatura, se basó en la historia de Abdón para escribir *Juan Polti, half-back*, un relato que publicó en la revista Atlántida en mayo de 1918. "Cuando un muchacho llega, por A o B, y sin previo entrenamiento, a gustar de ese fuerte alcohol de varones que es la gloria, pierde la cabeza irremediablemente”. De ese alcohol de varones y del mítico suicidio hablaría también, años más tarde, el relato *Muerte en la cancha*, de Eduardo Galeano.

Un 13 de julio de 1930, sin relación alguna entre el suicidio del medio centro y la competición universal que se inauguraba, se jugó en el estadio del Parque Central el primer partido de toda la historia de los Mundiales de fútbol. Se enfrentaron Estados Unidos y Bélgica. Así que puede decirse que el primer

balón del primer Mundial comenzó a rodar desde el lugar exacto donde Abdón cayera muerto, desde aquel círculo central en el que el medio centro decidió jugar su último partido, eternizarse en el centro del mundo, de su mundo.

Enrique Vila-Matas – *El País, 31 mayo de 2008*

▪ L'anàlisi

Enrique Vila-Matas explica, en aquest article, una història tràgica d'un jugador del *Nacional de Montevideo*, Abdón Porte. El que pretén l'autor és fer reflexionar amb aquesta història que mostra pensaments i sentiments, en aquest cas d'un jugador, diferents dels que principalment es coneixen relacionats amb el futbol; uns pensaments negatius que queden ocults per les aparences, demostrant que a vegades no estem preparats per viure mes lluny del que coneixem o sabem fer.

Un jove tancat en un únic món, el del futbol; desesperat, escèptic, indecís, i que ja no sap el que es fa. Al final, un record referent i poètic dóna sentit a la seva vida. Una història que deixa sense paraules.

→ LA PELOTA COMO BANDERA / narració /

▪ Qui és Eduardo Galeano?

Eduardo Germán Hughes Galeano (Montevideo, 3 de setembre de 1940) és un periodista i escriptor uruguaià, una de les personalitats més destacades de la literatura hispanoamericana.

Els seus llibres han estat traduïts a diversos idiomes. Els seus treballs transcendeixen gèneres on hi ha combinant documental, ficció, periodisme, anàlisi política i història.

L'obra d'Eduardo Galeano ens convoca a mirar quin passat hem aixecat i quin futur estem deixant per els nostres descendents. Estableix un front comú contra

la pobresa, la miseria moral i material, la hipocresia d'un món que segueix obrint cada vegada més distàncies entre els que tenen i els que no tenen. El que és demagògic és el risc inevitable en aquest tipus de propostes, però Galeano les salva amb un estil concís, brillant i, sobre tot, necessari. Dins d'Eduardo Galeano hi ha un compromís constant amb l'ésser humà i sobre tot una fidelitat a unes idees que condemnen el neoliberalisme i que segueixen apostant per un socialisme real, i que d'alguna manera pugui recuperar el pols perdut, lluny del present en el que l'home és vist com una mercaderia i en el que sembla que no hi ha un lloc per a les utopies.

LA PELOTA COMO BANDERA (Fragment de *Con el deporte no se juega*)

En el verano de 1916, en plena guerra mundial, un capitán inglés se lanzó al asalto pateando una pelota. El capitán Nevill saltó del parapeto que lo protegía, y corriendo tras la pelota encabezó el asalto contra las trincheras alemanas. Su regimiento, que vacilaba, lo siguió. El capitán murió de un cañonazo, pero Inglaterra conquistó aquella tierra de nadie y pudo celebrar la batalla como la primera victoria del fútbol inglés en el frente de guerra.

Muchos años después, ya en los fines del siglo, el dueño del club Milan ganó las elecciones italianas con una consigna, Forza Italia!, que provenía de las tribunas de los estadios. Silvio Berlusconi prometió que salvaría a Italia como había salvado al Milan, el superequipo campeón de todo, y los electores olvidaron que algunas de sus empresas estaban a la orilla de la ruina.

El fútbol y la patria están siempre atados; y con frecuencia los políticos y los dictadores especulan con esos vínculos de identidad. La escuadra italiana ganó los mundiales del '34 y del '38 en nombre de la patria y de Mussolini, y sus jugadores empezaban y terminaban cada partido vivando a Italia y saludando al público con la palma de la mano extendida.

También para los nazis, el fútbol era una cuestión de Estado. Un monumento recuerda, en Ucrania, a los jugadores del Dínamo de Kiev de 1942. En plena ocupación alemana, ellos cometieron la locura de derrotar a una selección de Hitler en el estadio local. Le habían advertido:
-*Si ganan mueren*.

Entraron resignados a perder, temblando de miedo y de hambre, pero no pudieron aguantarse las ganas de ser dignos. Los once fueron fusilados con las camisetas puestas, en lo alto de un barranco, cuando terminó el partido.

Fútbol y patria, fútbol y pueblo: en 1934, mientras Bolivia y Paraguay se aniquilaban mutuamente en la guerra del Chaco, disputando un desierto pedazo de mapa, la Cruz Roja paraguaya formó un equipo de fútbol, que jugó en varias ciudades de Argentina y Uruguay y juntó bastante dinero para atender a los heridos de ambos bandos en el campo de batalla.

Tres años después, durante la guerra de España, dos equipos peregrinos fueron símbolos de la resistencia democrática. Mientras el general Franco, del brazo de Hitler y Mussolini, bombardeaba a la república española, una

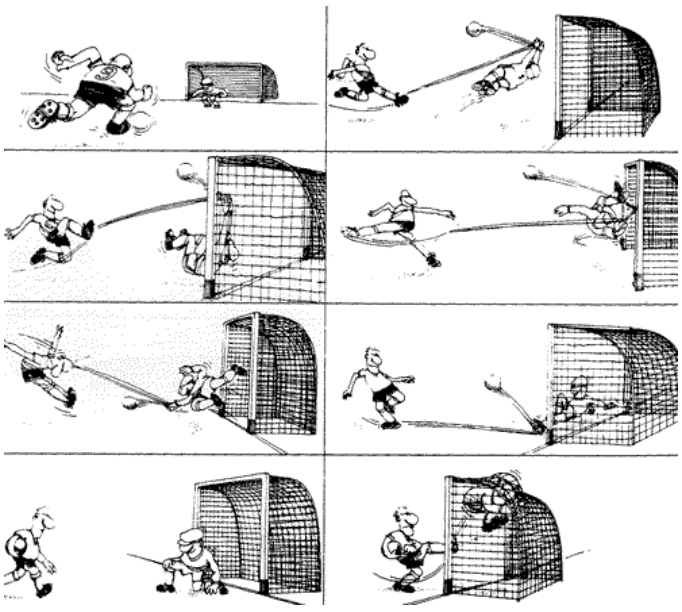

selección vasca recorría Europa y el club Barcelona disputaba partidos en Estados Unidos y en México. El gobierno vasco envió al equipo Euzkadi a Francia y a otros países con la misión de hacer propaganda y recaudar fondos para la defensa. Simultáneamente, el club Barcelona se embarcó hacia América. Corría el año 1937, y ya el presidente del club Barcelona había caído bajo las balas franquistas. Ambos equipos encarnaron, en los campos de fútbol y también fuera de ellos, a la democracia acosada.

Sólo cuatro jugadores catalanes regresaron a España durante la guerra. De los vascos, apenas uno. Cuando la República fue vencida, la FIFA declaró en rebeldía a los jugadores exiliados, y los amenazó con la inhabilitación definitiva, pero unos cuantos consiguieron incorporarse al fútbol latinoamericano. Con varios vascos se formó, en México, el club España, que resultó imbatible en sus primeros tiempos. El delantero del equipo Euzkadi, Isidro Lángara, debutó en el fútbol argentino en 1939. En el primer partido metió cuatro goles. Fue en el club San Lorenzo, donde también brilló Angel Zubieta, que había jugado en la línea media de Euzkadi. Después, en México, Lángara encabezó la tabla de goleadores de 1945 en el campeonato local.

El club modelo de la España de Franco, el Real Madrid, reinó en el mundo entre 1956 y 1960. Este equipo deslumbrante ganó al hilo cuatro copas de la Liga española, cinco copas de Europa y una intercontinental. El Real Madrid andaba por todas partes y siempre dejaba a la gente con la boca abierta. La dictadura de Franco había encontrado una insuperable embajada ambulante. Los goles que la radio transmitía eran clarinadas de triunfo más eficaces que el himno Cara al sol. En 1959, uno de los jefes del régimen, José Solís, pronunció un discurso de gratitud ante los jugadores, "porque gente que antes nos odiaba, ahora nos comprende gracias a vosotros". Como el Cid Campeador, el Real Madrid reunía la virtudes de la Raza, aunque su famosa línea de ataque se parecía más bien a la Legión Extranjera. En ella brillaba un francés, Kopa, dos argentinos, Di Stéfano y Rial, el uruguayo Santamaría y el húngaro Puskas.

A Ferenk Puskas lo llamaban Cañoncito Pum, por las virtudes demoledoras de su pierna izquierda, que también sabía ser un guante. Otros húngaros, Ladislao Kubala, Zoltan Czibor y Sandor Kocsis, se lucían en el club Barcelona en esos años. En 1954 se colocó la primera piedra del Camp Nou, el gran estadio que nació de Kubala: el gentío que iba a verlo jugar, pases al milímetro, remates mortíferos, no cabía en el estadio anterior. Czibor, mientras tanto, sacaba chispas de los zapatos. El otro húngaro del Barcelona, Kocsis, era un gran

cabeceador. Cabeza de oro, lo llamaban, y un mar de pañuelos celebraba sus goles. Dicen que Kocsis fue la mejor cabeza de Europa, después de Churchill.

En 1950, Kubala había integrado un equipo húngaro en el exilio, lo que le valió una suspensión de dos años, decretada por la FIFA. Después, la FIFA sancionó con más de un año de suspensión a Puskas, Czibor, Kocsis y otros húngaros que habían jugado en otro equipo en el exilio desde fines de 1956, cuando la invasión soviética aplastó la resurrección popular.

En 1958, en plena guerra de la independencia, Argelia formó una selección de fútbol que por primera vez vistió los colores patrios. Integraban su plantel Makhloufi, Ben Tifour y otros argelinos que jugaban profesionalmente en el fútbol francés.

Bloqueada por la potencia colonial, Argelia sólo consiguió jugar con Marruecos, país que por semejante pecado fue desafiliado de la FIFA durante algunos años, y además disputó unos pocos partidos sin trascendencia, organizados por los sindicatos deportivos de ciertos países árabes y del este de Europa. La FIFA cerró todas las puertas a la selección argelina y el fútbol francés castigó a esos jugadores decretando su muerte civil. Presos por contrato, ellos nunca más podrían volver a la actividad profesional.

Pero después Argelia conquistó la independencia, el fútbol francés no tuvo más remedio que volver a llamar a los jugadores que sus tribunas añoraban.

Eduardo Galeano – *Con el deporte no se juega,*
Ediciones de la Flor, Buenos Aires, 1994.

▪ L'anàlisi

"El fútbol y la patria están siempre atados; y con frecuencia los políticos y los dictadores especulan con esos vínculos de identidad", aquesta frase es podria dir que és el missatge principal i general de tot el text. El futbol ha estat moltes vegades un "símbol" propi que identifica un país; per culpa d'aquesta identificació, a vegades, s'han barrejat partits o ideologies polítiques amb aquest esport fins a extrems inimaginables i intolerables, sobretot si es tracta de dictadures.

L'enveja i l'excés de competitivitat entre d'altres coses han provocat que un equip de futbol es vegi immers dins un conflicte polític i no en pugui sortir, que només tingui l'opció de rebre ordres i dur-les a terme sense tenir en compte la seva voluntat o la seva opinió.

→ EL FUTBOL / narració /

EL FÚTBOL (Fragment de *Fútbol a sol y sombra*)

La historia del fútbol es un triste viaje del placer al deber. A medida que el deporte se ha hecho industria, ha ido desterrando la belleza que nace de la alegría de jugar porque sí.

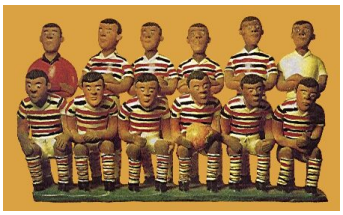

En este mundo del fin de siglo, el fútbol profesional condena lo que es inútil, y es inútil lo que no es rentable. A nadie da de ganar esa locura que hace que el hombre sea niño por un rato, jugando como juega el niño con el globo y como juega el gato con el ovillo de lana: bailarín que danza con una pelota leve como el globo que se va al aire y el ovillo que rueda, jugando sin saber que juega, sin motivo y sin reloj y sin juez.

El juego se ha convertido en espectáculo, con pocos protagonistas y muchos espectadores, fútbol para mirar, y el espectáculo se ha convertido en uno de

los negocios más lucrativos del mundo, que no se organiza para jugar sino para impedir que se juegue. La tecnocracia del deporte profesional ha ido imponiendo un fútbol de pura velocidad y mucha fuerza, que renuncia a la alegría, atrofia la fantasía y prohíbe la osadía.

Por suerte todavía aparece en las canchas, aunque sea muy de vez en cuando, algún descarado cara-sucia que sale del libreto y comete el disparate de gambetear a todo el equipo rival, y al juez, y al público de las tribunas, por el puro goce del cuerpo que se lanza a la prohibida aventura de la libertad.

Eduardo Galeano , *Fútbol a sol i sombra*

L'anàlisi

Aquest fragment del llibre *Futbol a sol y sombra* fa un recordatori, fins ara oblidat, del que és i ha estat sempre l'esport del futbol; jugar per plaer de fer-ho, gaudir sense tenir en compte ni el temps ni les conseqüències del que fas mentre tens la pilota als peus, jugar perquè sí. Últimament el futbol s'ha convertit en altres coses que li impedeixen ser el que sempre ha estat; s'ha convertit en negoci, en trampa, en interessos, en preferències i exclusions, i de vegades fins i tot en un excés de competitivitat fins arribar a punts extrems.

El futbol, avui en dia, s'ha acabat transformat en un esport que té més públic que no pas gent que el practica; això entre d'altres coses, provoca una pressió als jugadors que els impedeix gaudir del propi joc, anul·lant així la part de fantasia que conté aquest esport.

Eduardo Galeano diu que, tot i que generalment, el futbol s'ha anat desterrant de la bellesa pròpia que contenia abans, encara queden circumstàncies en que algun jugador es deixa anar, i juga per divertir-se. Aquest jugador és el que s'atreveix a tornar entrar a "territori prohibit", on feia temps que ningú gosava entrar-hi. Es sent lliure i es llança a la prohibida aventura de la llibertat, tal com diu Galeano; tot i que per l'altre gent, ara per ara, el que fa està mal vist.

→ ESCRIBIR EL FÚTBOL / narració /

▪ Qui és Juan Villoro?

Juan Villoro (Mèxic, 1956) és un conegut escriptor mexicà. Va estudiar la llicenciatura en sociologia a la Universitat Autònoma Metropolitana.

Va ser director del suplement *La Jornada Semanal* de 1995 a 1998, a més d'impartir tallers de creació i cursos en institucions com el "Instituto Nacional de Bellas Artes" i la "Universidad Nacional Autónoma de México". Va col·laborar en diverses revistes i diaris, fins i tot en alguns va arribar a ser el director.

És guanyador del premi de traducció *Cuauhtémoc* al 1988 i el premi *Xavier Villaurrutia* al 1999.

Des dels seus primers relats publicats a finals de la dècada dels '70, Juan Villoro, amb una gran tècnica narrativa, una prosa clara i concentrada, de certa adjectivació, posseïdor a més d'un llarg i variat catàleg de recursos, ha vingut construint una obra que continua enriquint a través de la pràctica de gèneres tan diversos com la novel·la, el conte, l'assaig, el diari de viatges, la crónica, l'article periodístic i el llibre per a nens. Poques vegades coses tant diferents coincideixen de forma tan encaixada i fet per un mateix escriptor.

ESCRIBIR EL FÚTBOL (Fragment de *Dios es redondo*)

Es difícil aficionarse a un deporte sin querer practicarlo alguna vez. Jugué numerosos partidos y milité en las fuerzas inferiores de los Pumas. A los 16 años, ante la decisiva categoría Juvenil AA, supe que no podría llegar a primera división y sólo anotaría en Maracaná cuando estuviera dormido.

Escribir de fútbol es una de las muchas reparaciones que permite la literatura. Cada cierto tiempo, algún crítico se pregunta por qué no hay grandes novelas de fútbol en un planeta que contiene el aliento para ver un Mundial. La respuesta me parece bastante simple. El sistema de referencias del fútbol está tan codificado e involucra de manera tan eficaz a las emociones que contiene

en sí mismo su propia épica, su propia tragedia y su propia comedia. No necesita tramas paralelas y deja poco espacio a la inventiva de autor. Ésta es una de las razones por las que hay mejores cuentos que novelas de fútbol. Como el balompié llega *ya narrado*, sus misterios inéditos suelen ser breves. El novelista que no se conforma con ser un espejo, prefiere mirar en otras direcciones. En cambio, el cronista (interesado en volver a contar lo ya sucedido) encuentra ahí inagotable estímulo.

Y es que el fútbol es, en sí mismo, asunto de la palabra. Pocas actividades dependen tanto de lo que ya se sabe como el arte de reiterar las hazañas de la cancha. Las leyendas que cuentan los aficionados prolongan las gestas en una pasión *non-stop* que suplanta al fútbol, ese Dios con prestaciones que nunca ocurre en lunes.

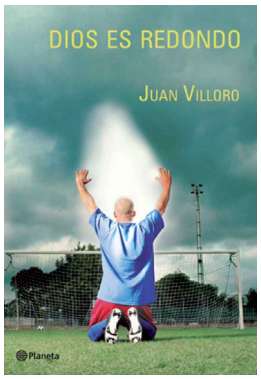

En los partidos de mi infancia, el hecho fundamental fue que los narró el gran cronista televisivo Ángel Fernández, capaz de transformar un juego sin gloria en la caída de Cartago. Las crónicas comprometen tanto a la imaginación que algunos de los grandes rapsodas han contado partidos que no vieron. Casi ciego. Cristino Lorenzo fabulaba desde el Café Tupinamba de la ciudad de México; el Mago Septién y otros locutores de embrujo lograron inventar gestas de béisbol, box o fútbol con todos sus detalles a partir de los escuetos datos que llegaban por telegrama a la estación de radio.

Por desgracia, no siempre es posible que Homero tenga gafete de acreditación en el Mundial y muchas narraciones carecen de interés. Pero nada frena a pregoneros, teóricos y evangelistas. El fútbol exige palabras, no sólo las de los profesionales sino las de cualquier aficionado provisto del atributo suficiente y dramático de tener boca. ¿Por qué no nos callamos de una vez? Porque el fútbol está lleno de cosas que francamente no se entienden. De repente, un genio curtido en mil batallas roza con el calcetín la pelota que incluso el cronista hubiera empujado a las redes; un portero que había mostrado nervios de cableado de cobre sale a jugar con guantes de mantequilla; el equipo forjado a fuego lento pierde la química o la actitud o como se le quiera llamar a la misteriosa energía que reúne a once soledades.

Los periodistas de la fuente deben ofrecer respuestas que hagan verosímil lo que ocurre por rareza y muchas veces dan con causas francamente esotéricas:

el abductor frotado con ungüento erróneo, la camiseta sustituta del equipo (es horrible y provoca que fallen penaltis), el osito que el portero usa de mascota y fue pateado por un fotógrafo de otro periódico.

Juan Villoro, *Dios es redondo*

L'anàlisi

Juan Villoro reivindica el que creu sobre la literatura futbolística, segons ell, un tema difícil de tractar si es vol fer bé.

Hi ha millors contes que novel·les de futbol perquè el futbol en sí ja ho duu tot narrat, és com un llibre obert; trobar un argument per una novel·la de futbol en aquest sentit és difícil, en canvi per un conte no, perquè s'ha de reproduir el que passa a la realitat dins o fora d'un estadi de futbol. Tal com diu Villoro, hi ha poc espai perquè l'autor pugui inventar. A més a més, el futbol entra en un món concret, que s'ha de conèixer; això permetrà escriure millor sobre aquesta qüestió.

Finalment, l'article es tanca amb la visió equivocada que tenen molts periodistes del futbol, que freqüentment posen com a notícia allò que crida més l'atenció als lectors; bàsicament notícies que no tenen interès dins l'assumpte del futbol.

LITERATURA ITALIANA

Qui és Umberto Saba?

Umberto Saba (Trieste,1883 - Gorizia 1957) va ser el pseudònim del poeta i novel·lista italià Umberto Poli. La seva obra creativa es va veure obstaculitzada per una lluita constant durant pràcticament tota la seva vida contra una malaltia mental.

Saba era italià per part de pare. La seva mare era jueva. El seu pare va abandonar a tota la família després del seu naixement, per això va rebutjar el seu cognom i va agafar "Saba" que significa pa en hebreu. La seva mare va contractar a una mainadera perquè tingués cura d'ell. Amb aquesta mainadera hi va tenir una relació molt propera, i això es reflecteix en algunes de les seves obres poètiques.

Des de 1903-1904, va assistir a la universitat de Pisa, on hi va estudiar arqueologia, alemany i llatí. Va ser en aquest període on es va començar a queixar d'un trastorn nerviós, que amb el temps passaria a ser més greu.

Al 1910 va publicar el seu primer volum de poesies, i va col·laborar amb diversos diaris i revistes a la ciutat de Bolonia.

Quan va esclatar la primera guerra mundial, Saba va assumir posicions intervencionistes de les quals se'n penedirà més tard. Al seu retorn a Trieste, compra una llibreria i publica *Cosas ligeras y flotantes* (1921) i la primera versió del *Cancionero*, una recopilació de vint anys de poemes que tindrà cinc edicions més fins al 1965.

Al 1928, Saba patia depressió, i freqüentment, contemplava la possibilitat de suïcidar-se. Un amic seu li va aconsellar la psicoanàlisi. Afectat per la malaltia nerviosa que tenia, va recórrer a la psicoanàlisi l'any següent. Aquesta experiència tindrà efectes estimulants en l'elaboració de la seva concepció de la vida i influenciarà directament a la composició de *Tres poesías a mi niñera*, nucli central del que serà el petit Berto; disset líriques sobre records d'infantesa filtrats a través de la teràpia psicoanalítica.

A causa dels seus orígens jueus, es va veure obligat a vendre la llibreria i refugiar-se clandestinament, primer a Paris i després a Florència on d'amagat

rep visites de Giuseppe Ungaretti. Aquell mateix any va rebre el Premi Viareggio.
Altres obres seves importants són: el poema líric *La Aldea* (1905), els *Versos militares* (1908) i *Palabras* (1934).

→ TRE MOMENTI / poema /

TRE MOMENTI

Di corsa usciti a mezzo il campo, date
prima il saluto alle tribune. Poi,
quello che nasce poi,
che all'altra parte rivolgete, a quella
che più nera si accalca, non è cosa
da dirsi, non è cosa ch'abbia un nome.

Il portiere su e giù cammina come
sentinella. Il pericolo
lontano è ancora.
Ma se in un nembo s'avvicina, oh allora
una giovane fiera si accovaccia
e all'erta spia.

Festa è nell'aria, festa in ogni via.
Se per poco, che importa?
Nessun'offesa varcava la porta,
s'incrociavano grida ch'eran razzi.
La vostra gloria, undici ragazzi,
come un fiume d'amore orna Trieste.

Umberto Saba

TRES MOMENTS
(traducció de l'italià al català)

Sortiu corrents fins la meitat del camp,
oferiu primerament la salutació a tribuna. Després,
el que neix després, que dirigiu a l'altra part, a la que
més negra s'amuntega, no és cosa
per dir-la, no és cosa que tingui un nom.

El porter amunt i avall camina com
un sentinella. El perill
encara és lluny.
però si un núvol s'acosta, oh llavors
una jove fera s'ajup
i espia alerta.

Hi ha festa a l'aire, festa en cada carrer.
si es per poc temps, que importa?
cap ofensa travessava la porta,
es creuaven crits que eren llamps.
la vostra glòria, onze nois,
com un riu d'amor adora Trieste.

Umberto Saba

▪ L'anàlisi

Aquest poema està dividit en tres moments, tal com diu el títol; tres moments que coincideixen en la separació de les tres estrofes que el formen. El primer moment, descriu la sortida al camp dels jugadors, tots els "rituals" que fan abans d'iniciar

el joc; primerament saludar a tribuna i després a tots els aficionats, que formen una massa enorme de gent amuntegada. El primer moment explica els fets que passen en un partit des de que surten els jugadors fins que comença el partit.

El segon moment la descripció correspon a l'estat del porter durant el partit; el que fa, la seva posició mentre controla el perill que poden crear els jugadors contraris en qualsevol moment, i la col·locació del porter en veure que l'equip contrari s'acosta i ataca, ell adopta una postura d'alerta, vigilant en tot moment.

Finalment, el tercer moment explica l'ambient que hi ha a la ciutat, la festa per celebrar la victòria; hi ha molta gent eufòrica pels carrers que gaudeixen del festival de la victòria del seu equip. La glòria que han aconseguit els jugadors, "estima" a la ciutat de Trieste.

→ SQUADRA PAESANA / poema /

SQUADRA PAESANA

Anch'io tra i molti vi saluto, rosso-alabardati
sputati
dalla terra natia, da tutto un popolo
amati.
Trepido seguo il vostro gioco.
Ignari
esprimete con quello antiche cose
meravigliose
sopra il verde tappeto, all'aria, ai chiari
soli d'inverno.

Le angoscie
che imbiancano i capelli all'improvviso,
sono da voi così lontane! La gloria
vi dà un sorriso
fugace: il meglio onde disponga. Abracci
corrono tra di voi, gesti giulivi.

Giovani siete, per la madre vivi;
vi porta il vento a sua difesa. V'ama
anche per questo il poeta, dagli altri
diversamente – ugualmente commosso.

EQUIP LOCAL
(traducció del italià al català)

Entre molts jo també os saludo, vermell-alabarda,
escopits
per la terra nativa, per tot un poble
estimats.
Atent segueixo el vostre joc.
Inconscients
exprimiu amb aquest antigues coses
meravelloses
sobre la verda catifa, a l'aire, als sols
clars d'hivern.

Les angoixes
que blanquegen els cabells improvisadament
estan lluny de vosaltres! La glòria
us dóna un somriure
fugaç: el millor del que disposeu. Abraçades
corren entre vosaltres, gestos alegres.

Joves sou, per mare vius;
us porta el vent a la seva defensa. Us estima
també per això el poeta, dels altres
diversament – igualment commogut.

Umberto Saba

En aquest poema s'aprecia l'admiració i estimació que té l'autor cap a l'equip de Trieste. El poeta es dirigeix als jugadors de l'equip i els hi diu que ell n'és un seguidor; els dona les gràcies per totes les coses "meravelloses" que fan dins el terreny de joc, i també els recorda que tot el poble de Trieste els estima. Saba, dirigint-se als jugadors en tot moment, els explica que no han de tenir cap preocupació perquè fins ara guanyen, tenen victòries; que són joves, entusiastes i vitals, i per això el poeta també els admira.

Saba és considera un seguidor més de l'equip; es commou com els altres seguidors, és un més.
Aquesta poesia és una oda als jugadors de l'equip de Trieste.

Escut de l'equip "Triestino";
vermell amb una alabarda
a dins i una corona formada
per torres, a sobre.

→ FANCIULLI ALLO STADIO / poema /

FANCIULLI ALL STADIO

Galletto
è alla voce il fanciullo; estrosi amori
con quella, e crucci, acutamente incide.

Ai confini del campo una bandiera
sventola solitaria su un muretto.
Su quello alzati, nei riposi, a gara
cari nomi lanciavano i fanciulli,
ad uno ad uno, come frecce. Vive
in me l'immagine lieta; a un ricordo
si sposa – a sera – dei miei giorni imberbi.

Odiosi di tanto eran superbi
passavano là sotto i calciatori.
Tutto vedevano, e non quegli acerbi.

Umberto Saba

NOIS A L'ESTADI
(traducció del italià al català)

Confiat
crida el noi, amor capritxós
amb aquella, i mou amb ira i lleugerament.

Als límits del camp una bandera

s'ondeja solitària sobre un mur petit.
De peus sobre el mur petit, als descansos, els nois competeixen
dient noms estimats,
un a un, com fletxes. Viu
en mi la imatge alegre; un record
és a casa – a la nit – amb la meva joventut.

Odiosos de tant superbs
passaven allà sota els jugadors.
Ho veien tot, i no veien als nois entusiastes.

Umberto Saba

· L'anàlisi

El que descriu aquesta poesia és tot el que fan els nois joves en el camp durant un partit; la seva valentia, la seva passió, la seva vitalitat. Fanàtics, animen al seu equip amb totes les forces, movent la bandera sense parar.

El poeta fa memòria del que era la seva època jove; i aquests nois li recorden que ell feia el mateix a la seva edat, quan anava al camp.

L'últim paràgraf, explica el moment en que els jugadors abandonen el terreny de joc i la ignorància d'aquests, que per molts moviments i crits que fan els joves, els jugadors no es fixen amb ells.

LITERATURA FRANCESA

→ PUBLICACIÓ A "FRANCE FOOTBALL" / article /

▪ Qui és Albert Camus?

Albert Camus (Algèria, 1913 - 1960) va ser un escriptor i filòsof francès, considerat juntament amb Jean-Paul Sartre un dels principals membres de l'existencialisme.

Al morir el seu pare en la Primera Guerra Mundial, la seva mare es trasllada a Alger amb els seus dos fills. Camus estudia filosofia a la Universitat d'Alger. A final dels anys trenta, publica cròniques periodístiques en el *Soir Republican*, òrgan del Front Popular. L'any 1940 marxa cap a França, on escriu a *Paris-Soir*. Es casa amb Francine Faure, amb la qual tindrà dos fills, Jean i Catherine. Torna a Algèria, però, de nou a França en plena ocupació alemanya, ingressa a la resistència escrivint a la publicació clandestina *Combat*. Entre les seves obres hi ha novel·les *L'estranger* i *La pesta*, els assaigs *El mite de Sísif i L'home revoltat*, i les obres de teatre *Calígula* i *El malentès*. L'any 1957 rep el Premi Nobel de Literatura.

Albert Camus va morir al 1960 de la manera que havia definit com a més estúpida: a conseqüència d'un accident de cotxe.

ARTICLE PUBLICAT A *"FRANCE FOOTBALL"* (Fragments traduïts del francès al català)

"Vaig jugar varis anys a la Universitat d'Alger. Sembla que era ahir. Però quan el 1940 vaig tornar-me a calçar les botes me'n vaig adonar que no havia estat ahir. (...)

Vaig debutar amb el club esportiu Montpensier. Només Déu sap per què, ja que jo vivia a Belcourt i l'equip de Belcourt-Mustapha era el Gallia. (...)

Aviat vaig aprendre que la pilota mai ve cap a un per on un s'espera. Això em va ajudar molt a la vida, sobretot a les grans ciutats, on la gent no sol ser sempre allò que és diu condreta. (...)

En el "Lycée" em feren sentir avergonyit de mi mateix: un "universitari" ha de jugar amb la Universitat d'Alger R.U.A. (...)

El més important per a mi era jugar. Em devorava la impaciència del diumenge al dijous. Així fou com em vaig unir als universitaris. I allà estava jo, golejador de l'equip juvenil. Sí, tot semblava molt fàcil. Però no sabia que s'acabava d'establir un vincle d'anys, que inclouria cada estadi de la província i que mai tindria fi. No sabia aleshores que vint anys després, en els carrers de París i fins i tot a Buenos Aires (sí, m'ha succeït) la paraula R.U.A. mencionada per un amic que em vaig topar, em faria botar el cor d'una manera absolutament beneita. I ja que estic confessant els meus secrets, he d'admetre que a París, per exemple, vaig veure els partits del Racing Club, al que vaig convertir en el meu favorit simplement perquè vesteixen els mateixos colors que el R.U.A., blau amb ratlles blanques. També he de dir que el Racing té algunes de les mateixes excentricitats que el R.U.A. Juga "científicament" perd partits que hauria de guanyar. Sembla que això ara ha canviat (això és el que m'escriuen des d'Alger), però no gaire. Després de tot, era per això que estimava tant el meu equip, no només per l'alegria de la victòria, combinada amb la fatiga que segueix l'esforç, sinó també per l'estúpid desig de plorar per les nits, després de cada derrota.

I a aquestes alçades, no vull seguir fent broma. Perquè després de molts anys en que el món m'ha permès variades experiències, el que sé més, a la llarga, al voltant de la moral i de les obligacions dels homes, li ho dec al futbol, allò que vaig aprendre amb el R.U.A., no pot morir. Preservem-ho. Preservem aquesta gran i digna imatge de la nostra joventut. També els estarà vigilant a vostès".

Albert Camus - *France Football, 1957*

L'anàlisi

Albert Camus explica els seus inicis en un club de futbol del barri i la seva experiència a l'equip de futbol de la Universitat d'Alger, el R.U.A.

A partir d'aquest article i utilitzant la literatura, Camus transmet sentiments i emocions que tenia, lligades al futbol. L'autor també explica que gràcies del futbol ha après moltes coses sobre la vida en general. Aquest text és d'un cert caràcter filosòfic.

Camus va començar a jugar a futbol pels carrers d'Alger, però la seva padrina li ho va prohibir ja que gastava massa les sabates. Aleshores, el jove Albert va passar a ocupar el lloc de porter, que li permetia conservar en més bon estat les espardenyes.

CONCLUSIONS

Sens dubte, el futbol és un dels espectacles més seguits actualment; un espectacle que desperta sentiments i passions en molts dels seus seguidors. La importància que té el futbol com a fenomen col·lectiu és evident ja que és un punt d'atracció per a molta gent, una característica en comú i compartida. L'interès pel futbol ha anat augmentant amb els anys però sempre ha estat un fenomen de masses; cada vegada ha anat creixent més socialment parlant.

No és doncs, d'estranyar, que les persones amb una sensibilitat especial i un talent determinat en el món de l'escriptura, siguin capaces de plasmar tot això en la seva obra.

A causa del fenomen col·lectiu, dins el futbol hi trobem ídols, és a dir, persones que han arribat a ser personatges molt admirats i estimats per l'afició gràcies a certes qualitats que els permeten arribar a ser-ho. Quan ens referim al futbol, com a tema literari, aquest ídol probablement passarà a ser un heroi; la literatura, amb les seves paraules, metàfores i tot el que comporta, permeten convertir un ídol en un heroi. La literatura reflecteix diversos aspectes; en aquest cas l'èpic fent constar les heroïcitats dels ídols de cada època.

La derrota i el fracàs segueixen el mateix camí. L'acumulació de derrotes condueix al fracàs.
La derrota és quan et vencen i no obtens la victòria; la derrota forma part de la vida; però el fracàs el pots preveure. Tot i que la derrota aboca al fracàs pots desviar el camí buscant solucions que evitin més derrotes.
D'acord amb l'opinió d'Albert Camus, el futbol dóna lliçons de com s'han d'afrontar les derrotes i valorar les victòries. La derrota i el fracàs es solen tractar dins la literatura futbolística.

El futbol és, a vegades, una mena d'assaig de situacions en les que et pots trobar a la vida. A partir d'aquí, podríem dir que dels errors se n'aprèn, que no sempre sortirem guanyadors de tot el que fem, perquè quan prenem decisions també ens equivoquem. Si això et passa al futbol, pots prendre prevencions i

actuar d'una altra manera davant d'una situació semblant en la que et puguis trobar a la vida, i viceversa.

La literatura crea aquest dos mons tant distants i alhora propers, les referències s'acosten tant quan parlem de futbol, com quan parlem del sentit de viure. Tots dos móns, el del futbol i el de la vida, estan comunicats i això permet que el que aprens d'un dels mons et serveix com a defensa per a l'altre.

Jugar, guanyar, perdre, l'amistat, l'esforç... tot en un sol escenari.

Al llarg del treball he pogut veure que el futbol, és i ha estat, un tema de grans autors; reconegut i admirat per la seva qualitat com a argument literari, per tot tipus de públic amb una sensibilitat cap a la literatura, els agradi o no aquest esport, tenint en compte que el que es valora és la bona literatura.

ANNEXES

· Imatges

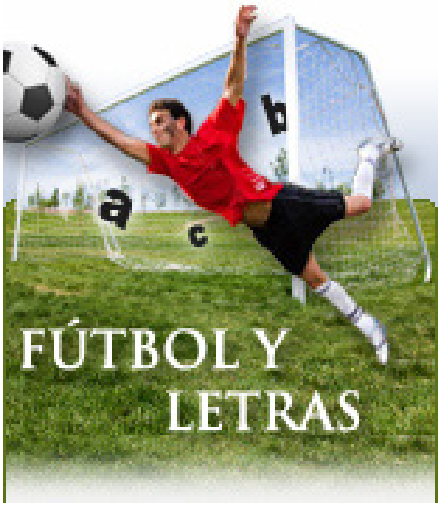

+10

unicef

▪ Carta d'Osvaldo Soriano a Eduardo Galeano

Querido Eduardo:

Te cuento que el otro día estuve en el supermercado "Carrefour", donde antes estaba la cancha de San Lorenzo. Fui con José Sanfilippo, el héroe de mi infancia, que fue goleador de San Lorenzo cuatro temporadas seguidas. Caminamos entre las góndolas, rodeados de cacerolas, quesos y ristras de chorizos. De pronto, mientras nos acercamos a las cajas, Sanfilippo abre los brazos y me dice: "Pensar que acá se la clavé de sobrepique a Roma, en aquel partido contra Boca". Se cruza delante de una gorda que arrastra un carrito lleno de latas, bifes y verduras y dice: "Fue el gol más rápido de la história".

Concentrado, como esperando un córner, me cuenta: "Le dije al cinco, que debutaba: no bien empiece el partido, me mandás un pelotazo al área. No te calentés que no te voy a hacer quedar mal. Yo era mayor y él chico, Capdevila se llamaba, se asustó, pensó: a ver si no cumplo". Y ahí nomás Sanfilippo me señala la fila de frascos de mayonesa y grita: "¡Acá la puso!". La gente nos mira, azorada. "La pelota me cayó atrás de los centrales, atropellé pero se me fue un poco hasta ahí, donde está el arroz, ¿ve?" – me señala el estante de abajo, y de golpe como un conejo a pesar del traje azul y los zapatos 8 lustrados – : "La dejé picar y ¡plum!". Tira el zurdazo. Todos nos damos vuelta para mirar hacia la caja, donde estaba el arco hace treinta y tantos años, y a todos nos parece que la pelota se mete arriba, justo donde están las pilas para radio y las hojitas de afeitar.

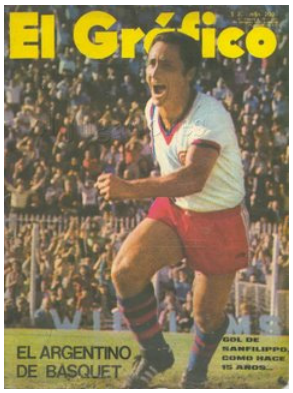

Sanfilippo levanta los brazos para festejar. Los clientes y las cajeras se rompen las manos de tanto aplaudir. Casi me pongo a llorar. El Nene Sanfilippo había hecho de nuevo aquel gol de 1962, nada más que para que yo pudiera verlo.

· Comparació de Pier Paolo Pasolini entre un estil de joc i un tipus de poesia en concret

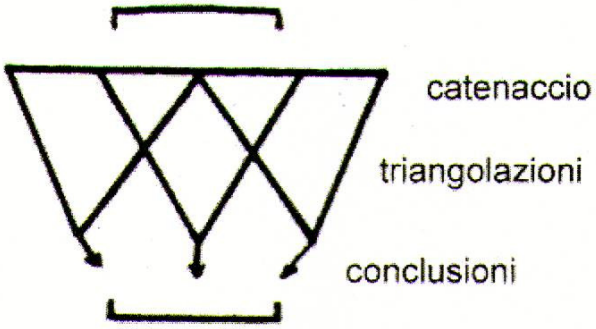

Il "goal", in questo schema, è affidato alla "conclusione", possibilmente di un "poeta realistico" come Riva, ma deve derivare da una organizzazione di gioco collettivo, fondato da una serie di passaggi "geometrici" eseguiti secondo le regole del codice (Rivera in questo è perfetto: a Brera non piace perché si tratta di una perfezione un po' estetizzante, e non realistica, come nei centrocampisti inglesi o tedeschi).

Il calcio in poesia è quello del calcio latino-americano: il suo schema è il seguente:

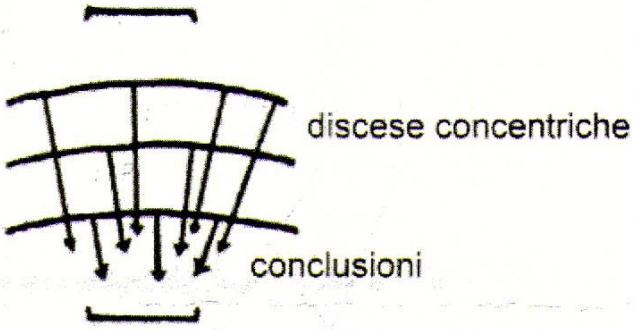

Schema che per essere realizzato dave richiedere una capacità mostruosa di dribblare (cosa che in Europa è snobbata in nome della "prosa collettiva): e il goal può essere inventato da chiunque e da qualunque posizione. Se dribbling e goal sono i momenti indicidualistici-poetici del calcio, ecco quindi che il calcio brasiliano è un calcio di poesia. Senza far distinzione di valore, ma in senso puramente tecnico, in Messico è stata la prosa estetizzante italiana a essere battuta dalla poesia brasiliana.

Comparació feta per Pier Paolo Pasolini on busca i indica les semblances entre maneres de jugar el futbol i maneres d'escriure la poesia. Pasolini diu que les poesies segueixen uns passos concrets per arribar a la conclusió final, i busca un tipus de futbol que, segons ell encaixa amb la manera d'escriure.

Cada forma d'escriure la poesia equival a un tipus de joc diferent.

· Partit entre el Barça i la Real Societat en el *Campeonato de España de Fútbol*

Aquesta pàgina de *La Vanguardia* publicada el dimarts 22 de maig de 1928 explica la curiosa situació que s'havia donat el dia abans en el partit entre el Barça i la Real Societat, la final del *Campeonato de España de Fútbol*.
El partit va ser un prototip dels grans partits del campionat, jugant tots dos equips amb una tensió molt gran i una energia insuperable; amb emoció fins a l'últim minut de la pròrroga.
El camp estava molt tou per l'efecte de l'abundant pluja que havia caigut abans del parit i durant aquest; això, juntament amb dos jugadors lesionats, va dificultar el joc del Barça.
Platko va estar molt encertat durant tot el partit; a més a més, va tornar al terreny de joc després d'haver rebut un cop al cap que li va suposar sis punts de sutura juntament amb una bena que li va permetre poder tornar al camp.

Aquest article és important perquè fa un reconeixement molt gran a Platko sobretot per la gran actuació que va tenir en aquest partit. D'aquí és on sorgeix el poema *Oda a Platko*, escrit per Rafael Alberti.

Moment en que embenaven el cap a Platko després d'haver rebut un cop de Cholín.

Platko rep la visita de dos companys després del partit.
De dreta a esquerra: Samitier (jugador del Barça), Platko i Gardel (conegut cantant argentí de tangos, molt amic de Rafael Alberti).

VIDA DEPORTIVA

Campeonato de España de Fútbol

El Barcelona y la Real Sociedad, tras un duro partido, que se prolonga media hora, empatan a un tanto

EL SEGUNDO PARTIDO SE JUGARÁ ESTA MAÑANA

Carreras de caballos :: Carrera en cuesta de la Rabassada

(POR TELEGRAFO)

Antes del partido

Santander, 21

Después de varios días de lluvia casi continua el sábado hizo mejor tiempo aguantándose sin llover.

A las doce de la noche comenzó la lluvia nueva, e insistentemente manteniéndose así hasta la madrugada.

Durante la mañana cayeron frecuentes chubascos asomando el sol algunos ratos aunque tímidamente.

Durante la noche formóse enorme cola frente la taquilla registrándose algunos detalles muy pintorescos; algunos colistas se llevaron sillas para poder aguantar la larga espera e incluso hubo quien llevó su catre.

La forma en que la Federación ha hecho el reparto para la venta de las entradas ha dado lugar a varios incidentes enojosos.

La animación ha sido verdaderamente enorme coincidiendo en Santander coches de todas las matrículas españolas.

Al mediodía Santander estaba convertido en un enorme garage, no obstante las acertadas órdenes dadas por las autoridades para encauzar la circulación.

Todos los comentarios que se hacen e incluso apuestas están en favor de los jugadores catalanes, aunque se reconoce que la enorme humedad y el campo encharcadísimo era favorable al equipo donostiarra.

Han llegado todos los trenes especiales siendo en extremo cariñoso el recibimiento incluso con música en algunas ocasiones.

El tren catalán llegó con enorme retraso; esperaba en la estación numeroso público y la banda municipal que tocó la sardana «La Santa Espina» que los expedicionarios todos oyeron parados y descubiertos, desfilando después llevando al frente un enorme cartel artísticamente pintado que decía «Los socios del Fútbol Club Barcelona saludan a Santander.»

La gentileza de los catalanes fué acogida con repetidas ovaciones en diferentes puntos del recorrido causando sensación la excelente organización de la llegada.

Por grupos fueron conducidos los expedicionarios a sus respectivos alojamientos.

A última hora se acordó que no jugase Sagi Barba esperándose encontrar un amayor seguridad en Parera ya que Sagi aún se resiente de su última contusión.

Encuéntranse en Santander la mayoría de los cronistas futbolísticos españoles.

El partido

El partido final de campeonato de España se ha jugado ante 45.000 espectadores agotándose por completo todas las localidades.

El palco presidencial lo ocupaban las autoridades locales las que se veían acompañadas de los directivos de la Federación Nacional marqués de Somerueles y duque de Hornachuelos, de los federativos cántabros y el presidente del Racing santanderino como propietario del campo de juego.

En las localidades preferentes veíanse a los delegados de los diversos clubs nacionales que en la noche del sábado celebraron reuniones correspondientes a las ligas maximalista y minimalista.

A las 4'27 salen al campo los jugadores del Barcelona escuchando una ovación y a las 4'29 los de la Real Sociedad de San Sebastián repitiéndose la ovación en forma más estruendosa y prolongada.

A las 4'32 aparece el árbitro vizcaíno don Pedro Vallana acompañado de los jueces de línea señores Saracho y Fausto Martín y en calidad de jueces de gol los señores Arzuaga y Echevarrieta, este último sustituye a Pelayo Serrano que momentos antes del partido fué recusado por el Barcelona.

Los capitanes de los equipos contendientes cambian entre sí bonitos ramos de flores.

Los fotógrafos disparan multitud de placas ante la enorme impaciencia del público.

Los equipos se alinean del siguiente modo:

REAL SOCIEDAD: Izaguirre, Arrillaga, Zaldúa, Trino, Marculeta, Amadeo, Bienzobas, Mariscal, Cholín, Kiriki y Yurrita.

BARCELONA: Platiko, Walter, Mas, Guzmán, Castillo, Carulla, Piera, Sastre, Samitier, Arocha y Parera.

A las 4'35 comienza el partido sacando el balón el Barcelona del centro jugando contra el viento.

Al minuto y medio tira la Real Sociedad el primer corner sin resultado y a los tres minutos el primer corner contra el Barcelona.

Juegan todos con gran nerviosidad viéndose cierta inseguridad en los zagueros de ambas partes.

Domina ligeramente la Real resultando infecundas sus esfuerzos por exceso de combinaciones en las cercanías del goal defendido por Platiko.

Reacciona el Barcelona e Izaguirre realiza una enorme parada deteniendo un gran chut de Carulla.

Aumenta el ataque azul grana rematando Samitier espléndidamente con la cabeza un buen centro de Piera.

A los 38 minutos de juego el juez de línea señala una falta contra los catalanes; párense éstos en vista de ello esperando el castigo que imponía Vallana avanzando entre tanto Cholín hacia el goal completamente desamparado por las defensas, pero en vista de la imposibilidad de Vallana sale a su encuentro Platiko lanzándose valerosamente a los pies de Cholín arrebatándole el balón si bien saliendo seriamente contusionado en la cabeza, teniendo que retirarse sustituyéndole Arocha.

En las filas de los catalanes ello produce cierto desaliento.

Prosigue el juego hasta aquí verdaderamente incoloro con un ligero dominio de la Real Sociedad terminando el primer tiempo con empate a cero goals.

El descanso

Durante el descanso nos enteramos de que el goalkeeper del Barcelona, Platiko, tiene una herida en la cabeza que han sido precisos seis puntos de sutura. Se hacen entre el público los más animados comentarios conceptuándose que con la falta de Platiko y un jugador delantero menos el Barcelona pierde toda esperanza de ganar el match.

La segunda parte

Al minuto de reanudar el juego Samitier intenta recoger con la cabeza la pelota recibiendo una fuerte patada teniendo que retirarse también del campo.

Ahora el Barcelona juega tan sólo con nueve jugadores y el juego sigue endureciéndose dejando el árbitro que persista.

Domina la Real Sociedad aun cuando el Barcelona se defiende bravamente.

A los cuatro minutos sale Platiko completamente vendada la cabeza oyendo una ovación y Samitier lo hace a los siete minutos también vendada la cabeza volviendo a estar ambos equipos completos.

Comienza a desarrollar entonces un juego de excelente clase el Barcelona dominando en técnica.

El goal del Barcelona

A los ocho minutos de juego un pase de Arocha cediendo el balón a Sastre y éste al verse acosado a Piera, centra éste poniendo el balón a los pies de Samitier que dribla frente a los defensas y de un chutazo magno logra el primer goal para el Barcelona.

El juego hácese de cada vez más violento buscando los jugadores el cuerpo al contrario.

Platiko es cargado brutalmente cayendo y rodando por el suelo perdiendo el vendaje.

Los catalanes protestan teniendo que parar el juego e interviniendo por fin el árbitro, lo propio que los guardias para impedir que los propios jugadores, excitados, se golpeen mutuamente.

Reanúdase el juego que sigue siendo violentísimo a pesar de las protestas del público.

El árbitro persiste en su débil actitud consintiendo el exceso de violencia y rudeza de los jugadores.

Samitier acosa a Arrillaga cuando éste no tenía la pelota, y el defensa vasco intenta repeler la agresión asistido por varios donostiarras intervinendo nuevamente el árbitro y los guardias.

Se producen algunos avances sueltos, no viéndose vistosidad alguna en las jugadas.

El goal del San Sebastián

A los 38 minutos Zaldúa despeja suavemente, recoge el balón Cholín que lo pasa a Kiriki y éste a Mariscal logrando rematar la jugada y el goal para la Real.

Llueve ahora con mucha más intensidad que antes, en cambio el fuerte viento reinante hasta ahora cesa, dominando la Real Sociedad, haciendo Platiko una gran parada a un punterazo formidable de Cholín.

Las defensas muéstranse bastante enérgicas repeliendo todo avance terminando el tiempo reglamentario empatados los equipos a un goal.

Se les concede un descanso de cinco minutos.

La prórroga

Juégase la prórroga reglamentaria de treinta minutos con cambio de terreno.

En los primeros 15 minutos domina la Real excepción hecha de un avance personal de Samitier.

El resto del tiempo júgase en el área de penal del Barcelona.

Marculeta se impone por el gran ardor y entusiasmo con que juega teniendo los donostiarras materialmente acorralados a los catalanes, Walter se multiplica en la defensa, Mas y Platiko lo secundan.

La línea de medios catalanes muéstrase agotada mientras Cholín y Yurrita bombardean la puerta de Platiko aunque sin resultado.

Cambian de terreno los equipos y prosigue el dominio de la Real Sociedad siendo enorme la defensa que hace el Barcelona pronunciándose de cada vez más agotamiento en la línea de medios y delanteros catalanes.

Termina la prórroga sin que exista vencedor.

Los jugadores se retiran a la cabina acordándose por los federativos dejar la continuación para otro día, probablemente mañana martes.

Apreciación de los jugadores

Los mejores hombres sobre el terreno han sido Marculeta, Zaldúa y Yurrita, de la Real Sociedad; Walter, Mas, Platiko y Piera, del Barcelona.

El público santanderino se ha mostrado nacionalísimo.

El árbitro ha pecado de exceso de debilidad.

El partido ha resultado durísimo sin que la gran técnica de los jugadores haya aparecido por parte alguna; un partido típico de campeonato.

Después del partido no pudimos hablar con Samitier por encontrarse acostado.

Piera dijonos que se ha jugado mal tanto por parte de los guipuzcoanos como por la nuestra, desde luego—añadió—creo que tanto unos como otros estamos capacitados para ostentar el título de campeones dignamente. Por nuestra parte—siguió diciendo—esperamos el martes muy confiados.

Arrillaga, el capitán de la Real Sociedad, manifestó lo siguiente:

«El partido debimos ganarlo nosotros: Vallana toleró el juego sucio debiendo haber pitado varios penalties. Estamos muy contentos de la deportividad de los santanderinos y del entusiasmo de los vascos.

Vallana negóse a hacer declaraciones saliendo rápidamente para Bilbao.

Un banquete

A las diez de la noche celebróse en el Restaurant Royalty el banquete oficial, ocupando la presidencia el marqués de Somerueles, presidente de la Real Federación, teniendo a su derecha al comandante Herrero, que ostentaba la representación del gobernador civil; al delegado de la Real Sociedad, don Luis Pradera; al presidente de la Audiencia, señor Santaló, y al presidente de la Federación Cántabra, señor Canales, y a su izquierda, a don Ramón Lavín, primer teniente de alcalde, que ostentaba la representación de la Alcaldía; al delegado del Barcelona, señor Soñol; al presidente de la Diputación, señor Escajadillo; al comandante de Marina, señor Aguilar, y al secretario de la Real Federación, señor Cabot.

Asisten ambos equipos, menos los jugadores catalanes lesionados, ni tampoco Vallana, los cronistas deportivos y varias representaciones deportivas.

No hubo discursos.

El banquete resultó frío, exclusivamente protocolario.

Deliberaciones

Después del banquete, en la sala superior del restaurante se reunieron los señores Somerueles, Cabot, Soñol y Pradera para convenir la forma de deshacer el empate.

Entretanto hácese multitud de comentarios, diciéndose que la Real quería jugar hoy lunes por tener que estar varios de sus jugadores el día 24 en Amsterdam.

Los catalanes, en cambio, en vista de haber tenido dos jugadores seriamente contusionados, prefieren jugar el martes por la tarde.

Algún delegado dícese que propondrá juga el match decisivo después de los Juegos Olímpicos, y aun otros opinan que lo que procedería sería repartir el título.

La reunión duró dos horas.

Esperábase con impaciencia la salida de los delegados.

El señor Cabot nos manifestó que habían acordado jugar mañana martes, a las once de la mañana, y que al tratarse del nuevo partido habíase convenido en que lo arbitrara el señor Escartín, pudiéndose hacer el cambio de jugadores.

Apreciación de nuestro redactor

El espectáculo, la animación y el entusiasmo ofrecido por Santander con motivo del partido final de campeonato es algo inenarrable.

Sin pecar de impresionistas podemos decir que se han batido todos los records, viniendo incontables autos de Barcelona, Donostia, Bilbao, Oviedo, Madrid, etc.

De San Sebastián vinieron más de la mitad de los coches matriculados en aquella provincia. Los catalanes que han llegado para presenciar el partido se calcula en unos tres mil.

Los diarios locales han dedicado artículos de elogio y verdadera consideración a los equipos contendientes, saludando con efusión a los catalanes, especialmente «La Voz de Cantabria», que ha dedicado su artículo de fondo a enaltecer la formidable movilización catalana.

El partido fué el prototipo de los grandes matchs de campeonato, jugando ambos onces con gran tesón y energía inenarrable, abundando la gran emoción hasta el último minuto de la prórroga.

El campo estaba blandísimo por efecto de la abundante lluvia caída antes y durante el partido, y ello ha handicapado netamente al Barcelona, impidiendo rapidez a sus jugadas, mientras que la Real Sociedad, acostumbrada a ello, se ha desenvuelto mucho mejor, siendo los equipos mostraron su formidable empuje, revelándose dignísimos adversarios.

A veces la excesiva dureza, aunque noble generalmente, dió ocasión a que salieran malparados los jugadores barceloneses, de inferior complexión; pero ello no obstante mantuvieron con firmeza las rudas y turiosas embestidas de los realistas, que hoy se han excedido, acentuadas, sobre todo, en la prórroga, que fué de neto dominio de los donostiarras.

Exceptuada la primera parte, el juego resultó bastante nivelado, siendo más peligroso el Barcelona, yendo después la Real imponiendo su juego.

La línea media de la Real hizo un partido formidable, empujando siempre a su delantera. Gracias que ésta halló una insuperable barrera en el trío defensivo azulgrana que ha estado enormísimo, desarrollando una labor estupenda, ayudados por sus medios con eficacia, siendo éstos empero deficientes apoyando los ataques.

La delantera azulgrana jugó bien, con alguna lentitud relativa a causa del terreno, haciendo derroche de ánimos, excepción hecha de Samitier, obligado a reservarse por efecto de la antigua lesión que sufre.

El quinteto bordó algunas jugadas con su peculiar estilo, especialmente el ala derecha, secundándola bastante la izquierda, pero faltóle el apoyo necesario de la línea de medios.

El goal catalán fué precedido de un avance en verdad espléndido de combinación entre Sastre y Piera, rematando Samitier.

El equipo del Barcelona pareció darse por satisfecho con ese goal, intentando conservar la ventaja hasta llegar el empate por efecto del goal de Mariscal, iniciado por Kiriki y rematado de un tiro fulminante del primero.

El juego prosiguió entonces con rápidas alternativas, hasta que se impuso el dominio realista, facilitado por el decaimiento de Castillo, debido al enorme esfuerzo que ha tenido que hacer.

Un lamentable descuido de Vallana motivó la lesión de Platiko, que fué retirado ensangrentado. El balón fué a «out» y el linesman señor Martín señaló con insistencia que el saque correspondía al Barcelona, pero hízolo la Real. Los jugadores catalanes, creyendo que el árbitro repararía su error, quedáronse parados, avanzando el delantero donostiarra solo, arrojándose Platiko a sus pies heroicamente.

Platiko, y además la lesión producida a Samitier por fuerte patada dada en la cara por el mismo jugador vasco, restó posibilidades al Barcelona para vencer.

En resumen, por el estado del campo y las lesiones indicadas, el ímpetu, rayano en la violencia por parte de los donostiarras, que jugaron con «delirante entusiasmo», el empate es satisfactorio y aun inesperado para nosotros; pues en las prórrogas tuvose la neta impresión de la victoria de los donostiarras.

El verdadero héroe del match fué Platiko, que

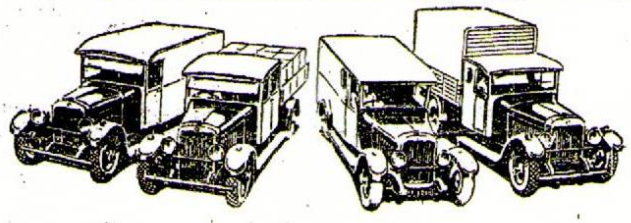

La marca de alta calidad

Los fabricantes y propietarios de los camiones Graham Brothers formalmente declaran que ninguna otra marca los iguala en fuerza, economía, duración y resistencia.

No existe otra marca en el mundo cuyos materiales puedan compararse con los empleados para construir los camiones Graham Brothers. Ninguna otra marca, por cara que sea, contiene tanta cantidad de acero al cromo-vanadio y otras aleaciones de alta calidad.

También es imposible encontrar otros camiones capaces de desarrollar la misma potencia, dentro de la misma capacidad.

Todos los propietarios de camiones están de acuerdo en que la potencia prolonga la vida del motor y que produce y sostiene un alto promedio de velocidad. Cuando esto está combinado con un chassis de resistencia equilibrada — que es lo que sucede con los camiones Graham Brothers — las ventajas son indiscutibles pues provienen de su gran resistencia, ausencia de reparaciones y la economía de sostenimiento.

Estos son hechos indiscutibles sobre los cuales se apoya la supremacía de los camiones Graham Brothers, la cual afirman y sostienen todos aquellos que los poseen.

Frenos hidráulicos en las 4 ruedas
7 puntos de apoyo — 4 marchas

Exposición y venta en Barcelona:
AUTOMOBILIS EXHIBITION. - RAMBLA CATALUÑA, 24.-TEL. 1818-A

CAMIONES Y AUTOBUSES GRAHAM BROTHERS

CONSTRUIDOS POR EL DEPARTAMENTO DE CAMIONES DE DODGE BROTHERS. *SE VENDEN EN TODAS LAS AGENCIAS DE AUTOMOVILES* DODGE BROTHERS.

El llibre *La final d'en Gorka* també explica el partit

A continuació hi ha varies pàgines del conte *La final d'en Gorka*, on s'hi troben marcats diferents fragments que parlen del partit entre el Barça i la Real Societat, i del porter del Barça, en Platko. També s'hi veuen imatges dibuixades del partit.

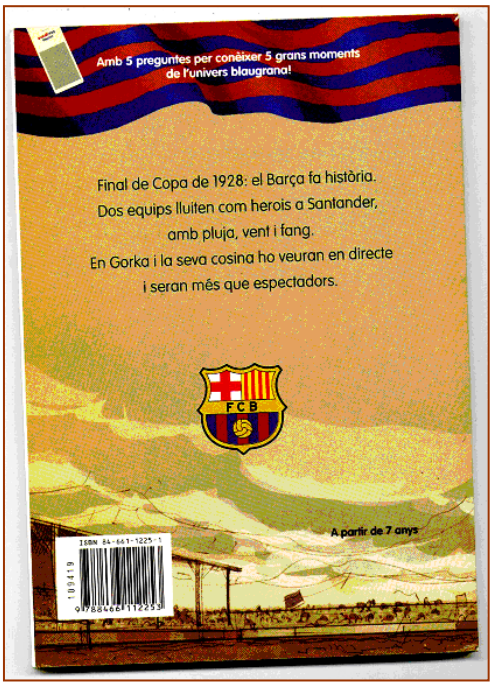

amb la clenxa a la dreta, engominat i tot, i que és un dandi, que vol dir tot un senyor ben elegant. «Però també n'hi ha d'altres. Quants en coneixes, tu?» En Gorka diu que en Carulla i en Piera –«ah!, i també en Sastre»–, i el pare hi afegeix en Walter, en Mas, en Guzmán, en Castillo, l'Arocha i en Parera. «I els porters, per descomptat. En Llorens i en Platko.» En Gorka diu que aquest és un nom ben estrany, que no sembla d'aquí. «És hongarès, de Budapest», diu el pare. «Va arribar un dia a Barcelona amb el seu equip d'abans i ja no se'n va moure. El vam fitxar després que en Zamora se n'anés a l'Espanyol. És tot un personatge. És tan alt i gros que sembla un ós. Sobretot quan es posa el jersei blanc de coll alt.»

En Gorka ja s'hi veu. Queden pocs dies perquè la Cristina baixi del tren a l'Estació del Nord, amb la seva mare. Voldria ser com en Perot Marrasquí i enfilar-se al rellotge perquè les hores i els dies correguessin més de pressa que mai, i que la Cristina ja fos a Santander, al pis de

carrers i a la platja. N'hi ha que s'acosten al Gran Hotel a veure els jugadors. N'hi ha que fan cua davant les taquilles dels Campos de Sport i hi porten cadires i estiren una màrfega a terra per passar-hi la nit. A la matinada, torna a ploure. El camp estarà enfangat.

L'endemà farà sol. Però només una estona. A l'hora del partit, plourà una altra vegada. Serà una tempesta de campionat.

Sota la tribuna de fusta, amb el poeta Alberti

La mare d'en Gorka té a punt la foto del senyor Gardel, perquè li signi un autògraf. La du dins la bossa. S'ha pentinat amb tot de tirabuixons i es posarà un abric de mig temps de color de pell de camell. I sabates de taló. I un barret que s'enganxa al cabell amb clips, com una gorra. Si fos per ella, ja serien tots al camp. Han dinat d'hora, però el pare d'en Gorka encara s'ha d'afaitar. S'ha llevat de la migdiada fa poc i s'ho pren amb més calma. «No cal que correm. El partit és a dos quarts de cinc, i ja tenim les entrades. No em manis la pressa», fa el pare. En Gorka, que sent com la mare crida, s'acosta al pare i li diu, a cau d'orella: «Potser sí que et penses que tinc la cara com la d'un ocell.» El pare riu i repeteix la frase en veu alta. La mare, primer s'enfada, però des-

gespa. Poc abans de començar el partit arriben el senyor Gardel i aquell noi andalús: «*Me llamo Rafael Alberti y soy de Cádiz. Escribo poesías.*» Té la pell fina i el cabell tirat enrere, ondulat. Du una corbata de llaç i una americana encreuada, fosca. De la butxaca de dalt li surt una punta de mocador blanc. S'asseuen al costat d'en Gorka i de tots els altres, i la mare d'en Gorka demana al senyor Gardel si li pot dedicar la foto: «*Para Gemma, con todo mi cariño.*» Ho escriu amb una ploma que li ha deixat en Rafael Alberti. El poeta treu una llibreta de l'americana i hi apunta coses que li passen pel cap. Com ara: «*mar y viento y aire y cielo y lluvia*». Té raó: s'ha girat molt de vent que ve del mar, del far del Cabo Mayor. El Barça, que ja ha sortit al camp, haurà de jugar contra el vent. També han sortit els jugadors de la Reial Societat, amb ratlles blanques i blaves. Cinc minuts més tard del que estava previst, comença el partit.

El primer còrner arriba molt aviat i és en con-

tra del Barça. La Reial Societat domina el joc i sembla que s'adapta millor al camp enfangat. Ha tornat a ploure. Un xut d'en Carulla és el primer avís dels blaugranes, i després hi ha una centrada d'en Piera que remata de cap en Samitier. A la tribuna, en Gorka s'aixeca i aplaudeix. També ho fan el senyor Gardel i l'Alberti. Al minut 39 de la primera part, quan el vent bufa més fort que mai, el linesma diu que és aut a favor del Barça, però l'àrbitre assenyala una falta en contra dels d'en Samitier. Els del Barça baden i els de la Reial Societat se n'aprofiten i xuten de seguida.

i la pilota arriba a en Cholín, que corre com si el vent l'empentés, com si fos una locomotora que no pensa aturar-se. Però no compta que amb el Barça juga en Platko. «És com l'home canó», pensa en Gorka quan veu que es llança als peus del davanter.

Robust i valent, no té por de la locomotora que no s'atura. Ell és una bala i surt disparat i agafa la pilota, i la locomotora xoca amb el seu cap. El porter del Barça queda estabornit a terra. L'àrbitre no xiula falta ni res. I el joc continua, però en Platko no pot aguantar més, perquè li surt sang del cap, de la ferida que s'ha fet quan ha xocat amb en Cholín. El treuen del camp i el duen a la infermeria. Li hauran de cosir la ferida amb sis punts i potser ja no podrà tornar a jugar. En el seu lloc, fa de porter l'Arocha. S'acaba la primera part. A la tribuna, en Gorka diu a la Cristina que en Platko és com si fos la clau del Barça, que tanca amb pany i forrellat la porteria, perquè no entri cap pilota. «I ara ens hem quedat sense clau. La clau s'ha trencat, Cristina.»

Se'n va la llagosta. Torna l'ós

A la mitja part, en Gorka diu a la mare si encara ha de flairar les gotes alpines. Té por de tornar-se a refredar. La mare li diu que sí, que en tiri unes quantes al mocador i que respiri fondo. En Gorka no troba el mocador, se l'ha deixat a casa. El poeta li ofereix el seu, el de l'americana, i li diu: «*Mira, sale Platko con un vendaje en la cabeza.*» En Platko s'asseu a la banqueta. Està massa cansat. S'ha fet mal i no pot jugar. En Gorka el vol saludar amb el mocador, però fa tant de vent que el mocador se li escapa de les mans i voleia cap al camp. Va a parar a les mans del porter. En Platko el rebrega i se'l passa per la cara. «Què fa, ara?», diu la Cristina. «No ho sé», diu en Gorka. «A veure si li encomanaràs el teu

Rafael Alberti va homenatjar el porter del Barça Franz Platko amb un poema

constipat.» En Gorka diu que només faltaria aquesta. Ho acaba de dir i, al primer minut de la segona part, en Samitier rep un cop al cap i ha de sortir del camp. El Barça juga només amb nou jugadors. La gespa està enfangada, sembla una batalla de dos exèrcits, més que no pas un partit de futbol. La gent crida, i encara plou més, a bots i barrals. De cop, en Platko s'aixeca de la banqueta. «Què fa, ara?», diu en Gorka. «No ho sé», diu la Cristina. El porter, amb el cap embenat, diu a l'àrbitre que vol entrar, que vol tornar a jugar sota els pals, que vol tornar a fer de clau. «És com un ós i és ros, és com un ós ros», crida en Gorka. «No, que és un tigre», fa la Cristina. El poeta Alberti s'aixeca i crida el seu nom, com

tots els altres del Barça, com el pare d'en Gorka i la tia Teresa, com el senyor Gardel, com els aficionats que hi ha a les graderies de les columnes. «Se n'ha anat la llagosta», diu en Gorka, «i ha tornat l'ós.»

En Samitier, però, es recupera amb rapidesa i ja torna a ser al camp. És el minut set de la segona part. Al cap de molt poc temps, al minut vuit, l'Arocha passa la pilota a en Sastre, que la dóna a en Piera i, aquest, la centra cap a en Samitier, que està desmarcat. Dribla dos defenses de la Reial Societat i fa gol. El Barça està guanyant la copa, però encara queden molts minuts. En Gorka pensa que li agradaria ser una

altra vegada com en Perot Marrasquí i fer passar el temps més de pressa del compte, perquè arribi ben aviat el xiulet del final. O també voldria estar-se a l'orella d'en Platko, ben endins, per anar-li dient que el vent i que la pluja i que el mar que es flaira des de la gespa, ja no són els seus enemics sinó que li van a favor, que l'ajudaran en la victòria.

En Gorka no és a temps d'avisar el porter d'una entrada molt dura d'un de la Reial Societat que topa amb el cap embenat d'en Platko. La bena cau, i la sang es barreja amb el fang, però ell continua. En Gorka pensa que potser són les gotes alpines que ha flairat, i ho diu a la Cristina, i tots dos riuen: «Potser sí.»

A Santander, el Barça està a punt de guanyar la final, però els blanc-i-blaus no volen perdre. Més que no pas un partit de futbol, és una batalla de cavallers que fan servir llances i espases i que s'embruten en el fang i que tornen a aixecar-se i a lluitar. Els jugadors del Barça i de la Reial Societat s'enfaden de debò i fins i tot ha de sortir la policia a posar ordre al mig del camp. Hi ha més batusses i la gent crida més, i plou i plou i plou encara més. I plou i plou i plou.

Quan el partit està a punt d'acabar, una pilota que el Barça no ha sabut treure de l'àrea l'aprofita en Cholín, que la passa a en Kiriki i, aquest, a en Mariscal, que xuta. És el gol de l'empat. La Reial Societat potser guanyarà el partit i la copa. Els del Barça estan cansats i els bascos ataquen cada vegada més. «També s'ho mereixen, pobres nois», diu la mare d'en Gorka. «El millor és que al final empatin.»

En Platko atura un tret d'en Cholín, que està sol davant la porta, i, en la pròrroga, encara n'atura més. És com si els de la Reial Societat miressin d'esbotzar el pany a coces, però resulta que en Platko és la clau que tanca la porta. «També és un parallamps», diu en Gorka, «perquè totes les pilotes, que és com si fossin els llamps d'una tempesta, van a parar a les seves mans.»

L'Alberti s'aixeca el coll de l'americana i apunta el que sent. Escriu a la llibreta: *«pararrayos»*.

El mar i l'aire, i el cel i el vent i la pluja recordaran tota la vida l'ós que va ser home canó i tigre i parallamps, un diumenge del mes de maig de l'any 1928, a Santander.

Dues cartes que en Gorka escriu a la Cristina

Santander, 28 de maig de 1928

Hola, Cristina, nina,

No t'ho creuràs, però ahir va sortir a La Voz de Cantabria, *el diari d'aquí, un poema d'aquell senyor que ens van dir que era poeta. No t'ho podràs creure. Saps de qui parla, el poema? D'en Platko. I saps què hi diu? Bé, ja ho veuràs. Te n'he copiat el començament, és que és bastant llarg, perquè el puguis llegir a Barcelona. I, si véns a l'agost, te'l deixaré llegir sencer. Però, bé, parla d'un ós i d'un tigre i d'un parallamps. I d'una clau. Ostres, amb el poeta, tu. Ara sé què hi escrivia, a la llibreta. Ens escoltava, Cristina, i s'ho anava apuntant tot. A mi, m'ha agradat. És com si en Platko fos un heroi que torna de lluitar amb els gegants, com un mariner que torna a casa després d'haver sobreviscut a una tempesta. Ja ho veuràs. Però resulta que el senyor poeta no diu res de les gotes alpines, i mira que li van anar bé, a en Platko.*

També tinc més històries. Les vols saber? És clar que sí. Mira, van passar després del partit, quan tu i jo ja dormíem. Resulta que la ferida d'en Platko es va esqueixar, se li va obrir, i el van haver de punxar amb una xeringa. Es va estar tota la nit a l'hospital. Els altres van anar a sopar a un restaurant. Es diu el Royalty i m'ho va dir el pare, que hi va anar amb la mare, convidats per en Samitier. Com que la teva mare estava tan cansada, i com que us en anàveu tan aviat, al matí..., bé, això ja ho saps. Doncs resulta que en Samitier va arribar tard, perquè li van haver de cosir un parell de punts a la cama.

Va entrar per la porta ben mudat i clenxinat, i amb armilla. Anava una mica coix, però semblava un artista del cinema i tots els del restaurant el van aplaudir, i després diuen que el senyor Gardel li va cantar un tango i que tots van acabar a l'hospital, a l'habitació d'en Platko, per ferli costat. Bé, ja t'ho imagines: la mare m'ho explicava com si encara hi fos. No us en va dir res el pare? Potser ja les saps, totes aquestes coses, però el que no saps és que vaig anar a veure el segon partit de la final, la continuació.

El van jugar el dimarts. Quina llàstima que haguéssiu de tornar a Barcelona tan aviat! Ja has vist als diaris que vam empatar, una altra vegada a un, però no va pas ser un partit tan bo com «el nostre». Això sí, tornava a ploure, i els

Podeu trobar la versió integra del poema «Platko» al volum *Poesia I*, de Rafael Alberti, publicat a Barcelona l'any 2003 per Edicions Seix Barral i la Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales, en edició a cura de Jaime Siles. L'original va publicar-se a *La Voz de Cantabria* del 28 de maig de 1928, datat del mateix dia del partit, el dia 20, i amb la dedicatòria següent: «A José Samitier, capitán».

· Alineació d'escriptors

Alineació d'un equip de futbol format per diferents escriptors que han creat debat sobre el futbol i la literatura. Imatge feta per Alejandro Romero.

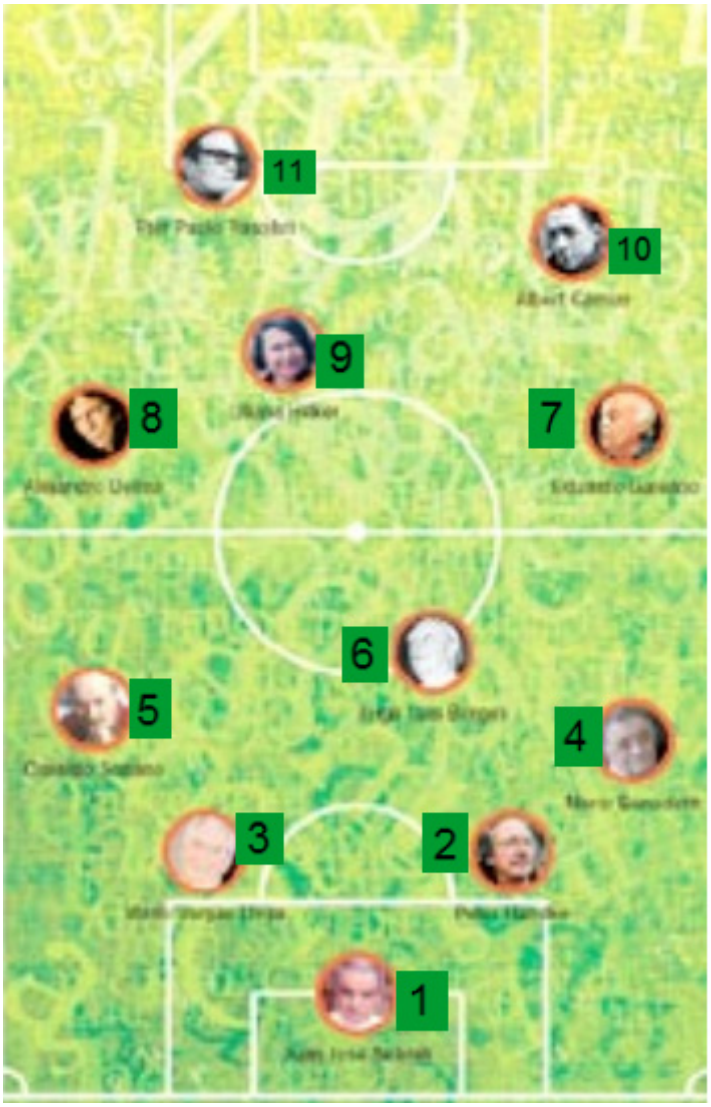

1 → Juan José Sebreli
2 → Pablo Neruda
3 → Mario Vargas Llosa
4 → Mario Benedetti
5 → Osvaldo Soriano
6 → Jorge Luis Borges
7 → Eduardo Galeano
8 → Alejandro Dolina
9 → Liliana Heker
10 → Albert Camus
11 → Pier Paolo Pasolini

· Llibres futbolístics

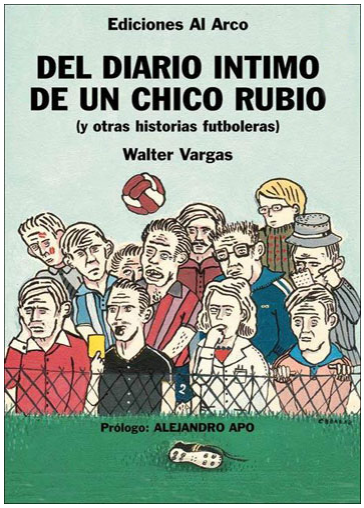

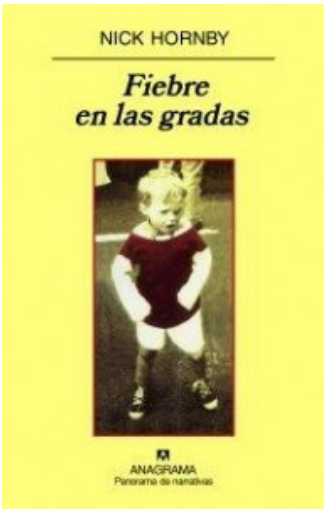

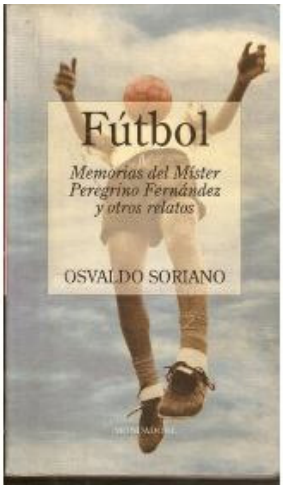

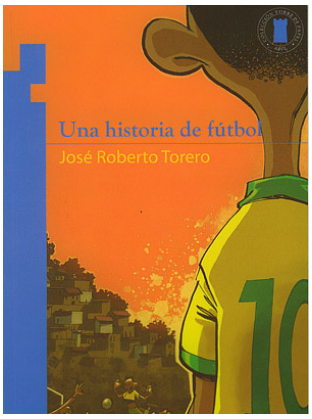

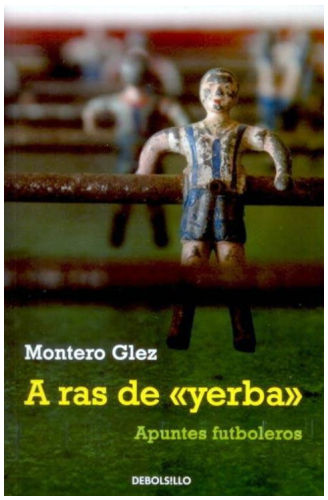
Montero Glez
A ras de «yerba»
Apuntes futboleros
DEBOLSILLO

JUAN VILLORO
Dios es redondo
crónicas
ANAGRAMA

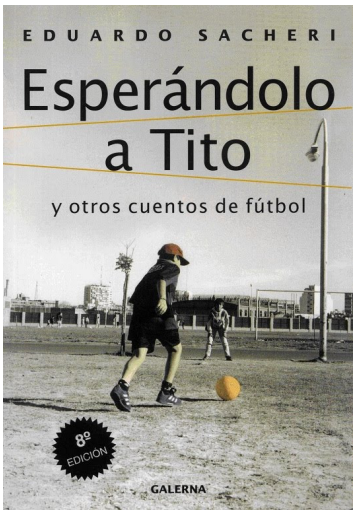
EDUARDO SACHERI
Esperándolo a Tito
y otros cuentos de fútbol
8ª EDICIÓN
GALERNA

Roberto Jorge Santoro
Presentación de Alejandro Apo - Estudio de Lilian Garrido
Literatura de la pelota
Literatura

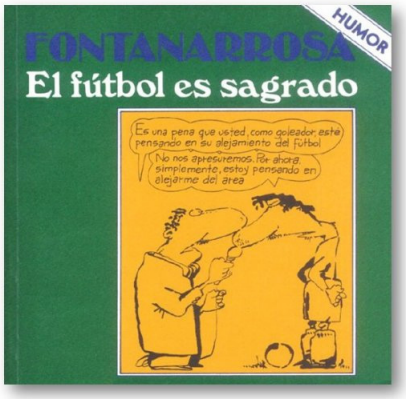
HUMOR
FONTANARROSA
El fútbol es sagrado
Es una pena que usted, como goleador, este pensando en su alejamiento del fútbol
No nos apresuremos. Por ahora simplemente, estoy pensando en alejarme del área

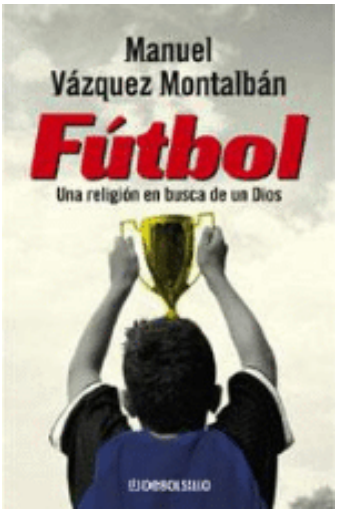
Manuel
Vázquez Montalbán
Fútbol
Una religión en busca de un Dios

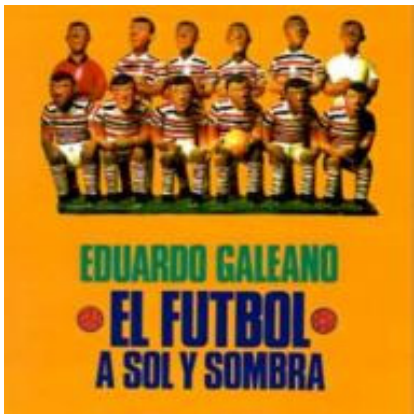
EDUARDO GALEANO
EL FUTBOL
A SOL Y SOMBRA

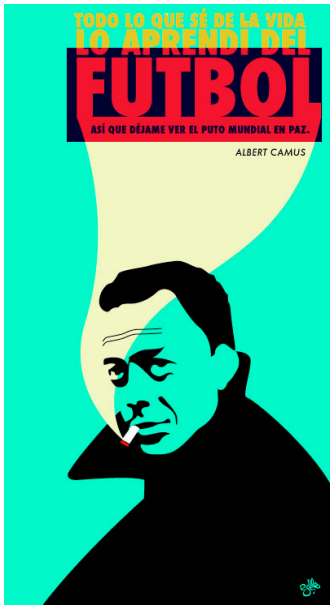
TODO LO QUE SÉ DE LA VIDA
LO APRENDÍ DEL
FÚTBOL
ASÍ QUE DÉJAME VER EL PUTO MUNDIAL EN PAZ.
ALBERT CAMUS

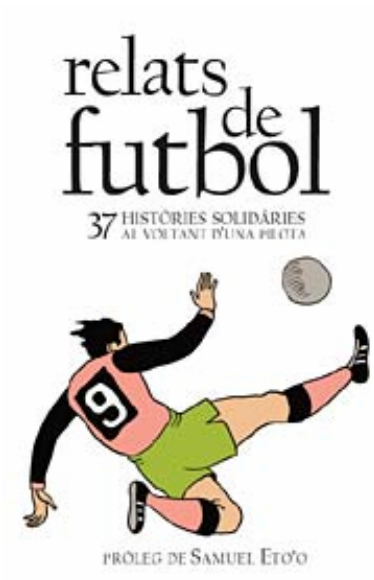
relats de futbol
37 HISTÒRIES SOLIDÀRIES
AL VOLTANT D'UNA PILOTA
PRÒLEG DE SAMUEL ETO'O

Osvaldo Soriano
Fútbol
Relatos épicos
sobre un deporte
que despierta pasiones
RELATOS

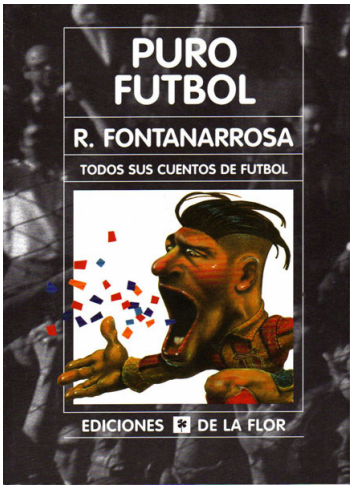
PURO
FUTBOL
R. FONTANARROSA
TODOS SUS CUENTOS DE FUTBOL
EDICIONES DE LA FLOR

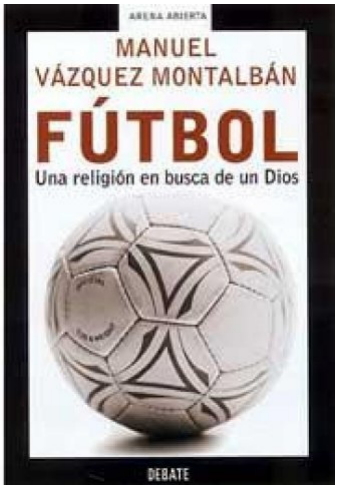
ARENA ABIERTA
MANUEL
VÁZQUEZ MONTALBÁN
FÚTBOL
Una religión en busca de un Dios
DEBATE

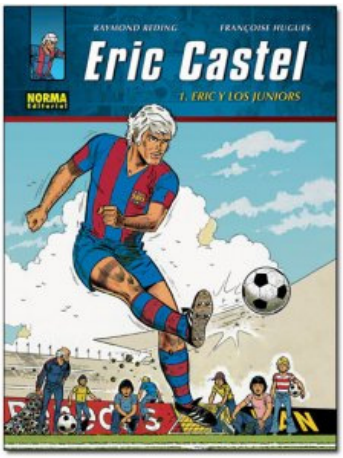
RAYMOND REDING
FRANÇOISE HUGUES
Eric Castel
1. ERIC Y LOS JUNIORS
NORMA Editorial

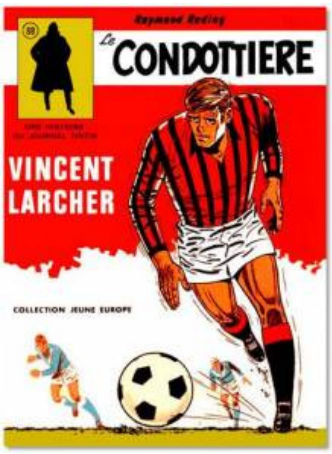
Raymond Reding
Le CONDOTTIERE
VINCENT
LARCHER
COLLECTION JEUNE EUROPE

Cuentos de Fútbol
Selección y prólogo de
Jorge Valdano

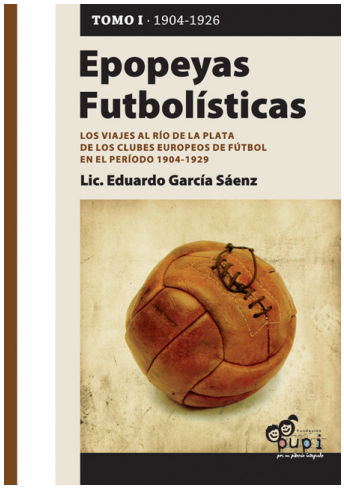
TOMO I · 1904-1926
Epopeyas
Futbolísticas
LOS VIAJES AL RÍO DE LA PLATA
DE LOS CLUBES EUROPEOS DE FÚTBOL
EN EL PERÍODO 1904-1929
Lic. Eduardo García Sáenz

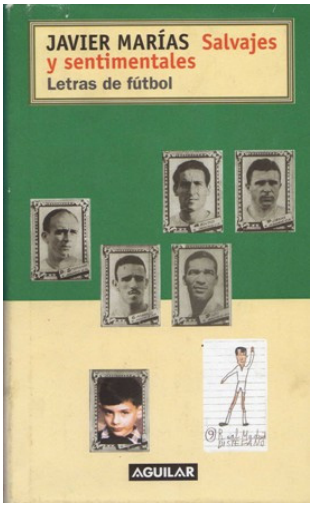
JAVIER MARÍAS Salvajes
y sentimentales
Letras de fútbol
AGUILAR

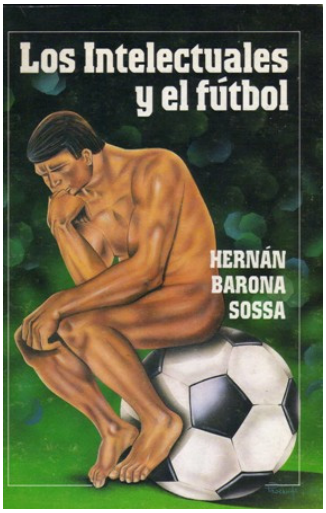
Los Intelectuales
y el fútbol
HERNÁN
BARONA
SOSSA

BIBLIOGRAFIA

- VILLORO, Juan. *Dios es redondo*. Barcelona: Anagrama, 2006.
- VILLATORO, Vicenç. *Tenim un nom*. Barcelona: Planeta, 2010.
- VALDANO, Jorge i altres. *Cuentos de Fútbol*. Madrid: Santillana, 1995.
- ESPADALER, Anton M. *El Barça com a fenomen social* (La col·lecció del Centenari). Barcelona: Barcanova, 1998.
- CAROL, Màrius. *El Barça, una passió sense fronteres*. Barcelona: Barcanova, 1998.
- FONALLERAS, Josep M. *Demà anirem al camp, Joan!*. Barcelona: Cruïlla, 2005.

  FONALLERAS, Josep M. *La foto d'en Marçal*. Barcelona: Cruïlla, 2005.

  FONALLERAS, Josep M. *Diari de la Laia*. Barcelona: Cruïlla, 2005.

  FONALLERAS, Josep M. *La final d'en Gorka*. Barcelona: Cruïlla, 2005.

  FONALLERAS, Josep M. *La samarreta de la Fatimeu*. Barcelona: Cruïlla 2007.

  FONALLERAS, Josep M. *Els somnis de l'Uri*. Barcelona: Cruïlla, 2007.

  FONALLERAS, Josep M. *Les tres pedres d'or i altres contes, Josep Guardiola*. Barcelona: Cruïlla, 2009.
- PEY, Santiago. *Diccionari de sinònims i antònims*. Barcelona: Teide, 1970.
- MERINO, Imma. "Vigència d'un home revoltat", dins de *Presència*. Núm. 1975, p. 30 - 33.
- VÁZQUEZ, Daniel. "Gols literaris", dins de *Dominical*. Núm. 403, p. 42 - 46.
- BLOG EDITORIAL C & M. *Rincón dedicado a la Cultura* [en línia]. < http://blog.editorialcm.es/2010/07/07/futbol-y-literatura >.
- SÁCALE JUEGO A LA LECTURA. *Publicación la literatura y el futbol* [en línia]. < http://sacalejugoalalectura.blogspot.com/2010/07/la-literatura-y-el-futbol.html >
- EL LÁPIZ I EL MARTILLO. *¿Escribir sobre fútbol?* [en línia]. < http://lapizymartillo.blogspot.com/2010/07/vuelta-empezar.html >

- DIARIO DE IQT. *Escribir – y jugar – el fútbol* [en línia].
  < http://diariodeiqt.wordpress.com/2010/06/11/escribir-y-jugar-el-futbol/ >
- REVISTA Ñ. *Fondo Negro: Encuentros y desencuentros de la literatura y el fútbol* [en línia].
  < http://morenocris.wordpress.com/2010/05/07/fondo-negro-encuentros-y-desencuentros-de-la-literatura-y-el-futbol/ >
- SOCIEDAD. *Fútbol y literatura, una misma pasión en la búsqueda del juego y la belleza* [en línia].
  <http://edant.clarin.com/diario/2008/02/03/sociedad/s-04815.htm >
- SOCIEDAD. *La vanguardia y el populismo* [en línia].
  < http://edant.clarin.com/diario/2008/02/03/sociedad/s-04903.htm >
- SOCIEDAD. *Camus, Derrida y Pasolini, tres locos por el fútbol* [en línia].
  < http://edant.clarin.com/diario/2008/02/03/sociedad/s-04902.htm >
- TÍTULOS, EDICIÓN IMPRESA. *Cuando fútbol y literatura juegan en el mismo equipo* [en línia].
  < http://www.ellitoral.com/index.php/diarios/2010/06/26/nosotros/NOS-07.html >
- BBC MUNDO. *¿Combinan fútbol y literatura?* [en línia].
  < http://news.bbc.co.uk/hi/spanish/misc/newsid_6303000/6303621.stm >
- ESCENAS, EDICIÓN IMPRESA. *Fútbol y literatura, una misma pasión*
  < http://www.eldeber.com.bo/vernotaescenas.php?id=100619194353 >
- LA PELOTA NO DOBLA. *Osvaldo Soriano Football Club* [en línia].
  < http://la-pelota-no-dobla.blogspot.com/2010/01/osvaldo-soriano-football-club.html >
- REVISTA DIGITAL DE CULTURA I NOTICIAS. *Fútbol, pasión de literatos* [en línia].
  < http://www.solesdigital.com.ar/archivo/futbol_literatura.htm >
- EL COMERCIO, ELECCIONES. *Y el fútbol contó un cuento: la conflictiva relación entre el balompié y la literatura* [en línia].
  < http://elcomercio.pe/deportes/490590/noticia-y-futbol-conto-cuento-conflictiva-relacion-entre-balompie-literatura >
- MILENIO. *Las gambetas de futbol y literatura* [en línia].
  < http://impreso.milenio.com/node/8779965 >

Registre de la Propietat Intel·lectual

Número de sol·licitud: **GI-0183-2011**